

Jaarverslag
Drents Museum
2022

INHOUD

VOORWOORD

Algemeen directeur	3
Raad van toezicht	4

JAARVERSLAG

In de ban van de Ararat	6
Topzomer	8
Nieuwe groepen	10
Labyrinthia	12
Bijzondere aanwinsten	14
Cultureel ondernemen	16
Basis Infrastructuur	18
De codes	20
Tentoonstellingen	21
Colofon	34

BIJLAGEN

Bijlage 1 Prestatie-eisen provincie Drenthe	36
Bijlage 2 Facts & Figures	48
Bijlage 3 Aanwinsten	65
Bijlage 4 Bruiklenen	68
Bijlage 5 Publicaties	71
Bijlage 6 Bestuurs- en nevenfuncties	72
Bijlage 7 Jaarrekening	74

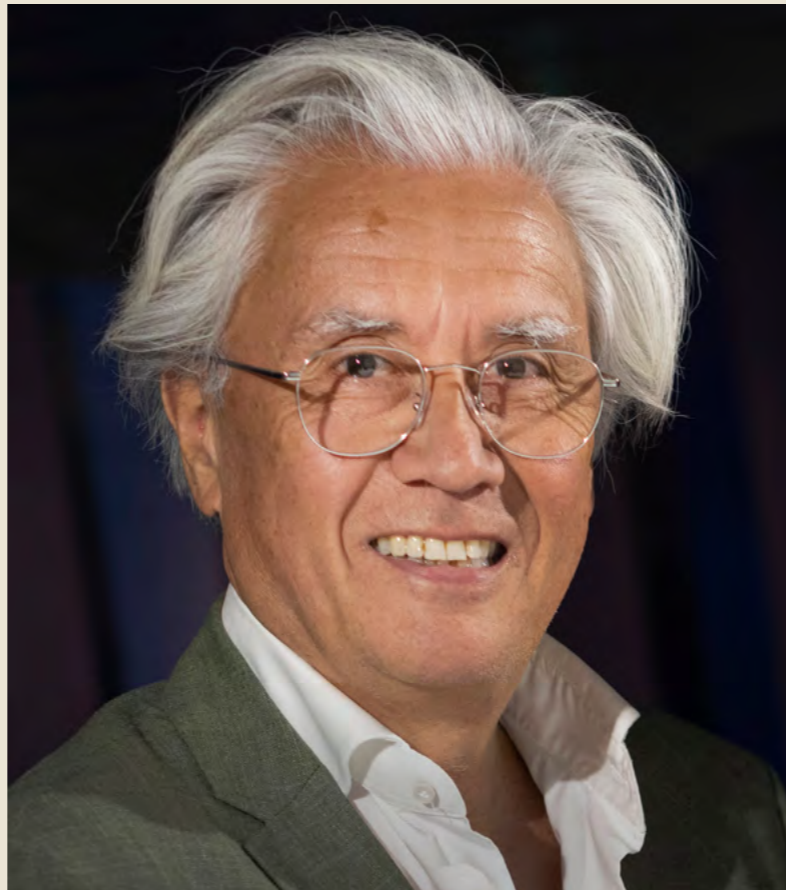
VOORWOORD

ALGEMEEN DIRECTEUR

Dit jaar leek covid-19 eindelijk voorbij en konden we ons met volle energie richten op het organiseren van spectaculaire tentoonstellingen en activiteiten. Het publiek wist de weg naar ons museum weer snel te vinden. We trokken dit jaar bijna 185.000 bezoekers, waaronder ruim 7.000 leerlingen, dat is zelfs meer dan in het pre-coronajaar 2019! Het was een jaar vol hoogtepunten.

De Frida Kahlo-tentoonstelling, die we al verschillende keren moesten uitstellen, konden we gelukkig verlengen met drie weken. De belangstelling was enorm, bezoekers reageerden zeer enthousiast over de tentoonstelling en de uitgebreide randprogrammering.

Een andere publiekstrekker was de tentoonstelling *In de ban van de Ararat* met kunstschaten uit het oude Armenië. Het was prachtig om te zien dat een tentoonstelling over een oude cultuur uit een bij ons relatief onbekend land zoveel bezoekers naar Assen wist te trekken. En die bezoekers waren lovend over wat ze zagen. Dat werd nog eens bevestigd toen we met deze Armenië-tentoonstelling de Museum-tijdschrift Tentoonstellingsprijs 2022 wonnen. Daar zijn we ontzettend trots op, juist omdat het een publieksprijs is.

Dat we niet alleen met grote tentoonstellingen bezoekers naar ons museum wisten te trekken bewezen we met twee andere exposities van topstukken. De wereldberoemde 3.800 jaar oude hemelschijf van Nebra was voor de eerste keer in Nederland te zien en dan ook nog exclusief in het Drents Museum. En in de zomer kwamen mensen

naar Assen voor *De Vaandeldrager* van Rembrandt. Nooit eerder was een werk van deze grote meester in ons museum te bewonderen.

En er was meer te zien. In het najaar van 2022 openden we twee nieuwe tentoonstellingen: *Sterven in schoonheid – De wereld van Pompeï en Herculaneum* en *Neo Rauch – Wegzehr*.

We toonden het afgelopen jaar internationale topstukken en veel moois uit verre landen. Maar, ik ben ook trots op wat we in onze eigen collectie hebben. Naar verwachting voorjaar 2024 presenteren we onder de naam *Labyrinthia* onze eigen collectie op een totaal nieuwe manier. Bezoekers maken dan een spectaculaire en magische reis door onze collectie. Het concept is uniek, we zijn het eerste museum in Nederland dat het op deze manier doet.

2023 wordt een spannend jaar met veel mooie presentaties om naar uit te zien. Persoonlijk verheug ik me erg op de tentoonstelling *Menyala* en onze grote Van Gogh-tentoonstelling waarbij voor de eerste keer zijn Drentse periode in de schijnwerpers staat.

Harry Tupan, algemeen directeur

RAAD VAN TOEZICHT

Voor het Drents Museum was 2022 een mooi jaar met een prachtig aantal bezoekers die afkwamen op de schitterende tentoonstellingen en bijzondere presentaties met wereldberoemde topstukken. Ik heb veel respect en waardering voor de medewerkers en vrijwilligers van het museum die – na een lange en moeilijke coronaperiode – enorm hard aan dit succes gewerkt hebben.

Wat ik telkens weer boeiend vind is hoe het Drents Museum de focus op twee zeer uiteenlopende thema's al jaren weet te verbinden. Aan de ene kant zijn daar de grote en vaak spraakmakende tentoonstellingen met verrassende en gedurfde onderwerpen waarmee het museum zich ook landelijk en internationaal op de kaart zet, maar ook de kleine tentoonstellingen voor liefhebbers. Aan de andere kant houdt het museum stevig vast aan de presentatie van de eigen rijke collectie archeologie en geschiedenis. Het museum laat daarmee zien dat het stevig geworteld is in Drenthe en zich verbonden voelt met en relevant blijft voor de inwoners uit de regio. Daarbij voelt het zich sterk gesteund door de provincie Drenthe en de gemeente Assen. Als raad van toezicht zijn

we verheugd over deze samenwerking, die het museum een stabiele basis geeft.

Achter de schermen hebben de medewerkers samen met externe partijen keihard gewerkt aan de fonkelnieuwe presentatie van de eigen collectie, die naar verwachting begin 2024 opent. Voor de realisatie ondergaat het historische gebouwencomplex van het museum een complete metamorfose. Een complex en uitdagend project waarbij we ook als raad van toezicht nauw betrokken zijn.

De raad van toezicht is dit jaar met acht leden weer op volle sterkte en divers samengesteld, zodat deze een mooie afspiegeling is van de samenleving. Uit de jaarlijkse zelfevaluatie kwam naar voren dat de raad haar rol goed oppakt. In de relatie met de directie streven we naar een evenwicht in betrokkenheid en toezicht op afstand en een open en constructieve manier van samenwerken. We zijn actief betrokken bij het reilen en zeilen van het museum, denken mee en zijn een klankbord voor de directie. Het museum is gezond en kan 2022 ook financieel positief afsluiten.

Het Drents Museum staat als een huis. En het wordt in 2023 alleen nog maar mooier. Ik voel me bevoorrecht betrokken te mogen zijn bij dit prachtige museum!

Alexander Pechtold, voorzitter Raad van toezicht

TOEZICHTHOUDERS

Van links naar rechts:

De heer M.J.V.P.W. Schoonheim

- Directeur-Eigenaar Digitsyze Consultants/ Marsc BV
- Voorzitter Bedrijvensociëteit A37
- Voorzitter Stichting Drentse Onderneming van het Jaar
- Bestuurslid/penningmeester Nationaal Beeldenpark De Havixhorst

Mevrouw R. Soedhoe

- Director Markets & Securities Operations ABN AMRO
- Lid Raad van Commissarissen Univé Het Groene Hart

De heer H. van der Hoek

- Zakelijk directeur van het theatergezelschap Noord Nederlands Toneel en dansgezelschap Club Guy & Roni in Groningen
- Bestuurslid Nederlandse Associatie voor Podiumkunsten

Mevrouw T. Vellenga

- Lid raad van toezicht Het Noordbrabants Museum
- Lid raad van toezicht Mauritshuis
- Bestuurslid Keys to Music Foundation

Mevrouw K. Mohan

- Manager Frontoffice KPN

De heer J.H.J. Zegering Hadders

- Voorzitter Stichting beheer Dergengelden Ai2
- Board member AG Insurance SA/NV, lid Audit committee

De heer A. Pechtold, voorzitter

- Algemeen directeur CBR
- Voorzitter raad van Commissarissen NLO
- Voorzitter Stuurgroep Renovatie Binnenhof
- Voorzitter raad van advies Autoriteit Persoonsgegevens
- Voorzitter raad van toezicht Nationaal Fonds Kunstbezit

De heer R. Tuhuteru

- Directeur Stichting Pelita en operationeel directeur Stichting 1940-1945
- Voorzitter Commissie Erfgoed van het Amsterdams Fonds voor de Kunst
- Voorzitter selectiecommissie Programma Indisch Erfgoed Digitaal
- Lid selectiecommissie Zuid-Hollands Mediafonds
- Bestuurslid NIOD Fonds

Het afgelopen jaar is de raad van toezicht viermaal bijeengekomen.

De leden van de raad van toezicht ontvangen een vergoeding voor gemaakte onkosten.

JAARVERSLAG 2022

IN DE BAN VAN DE ARARAT

De tentoonstelling *In de ban van de Ararat* – *Schatten uit het oude Armenië* nam de bezoeker mee op reis door de fascinerende vroegste geschiedenis van Armenië: van de eerste bewoners tot de komst van het christendom. Er waren archeologische topstukken te zien uit het History Museum of Armenia en een relik van de Ark van Noach.

In de ban van de Ararat paste in de serie internationale archeologische tentoonstellingen waarmee het Drents Museum bekende en onbekende culturen en kunstschaten naar Drenthe haalt.

Assen in teken van Armenië

Vanwege de coronamaatregelen werd de opening van de tentoonstelling drie keer uitgesteld. De belangstelling bij de opening was groot: er waren zo'n 500 mensen aanwezig onder wie de premier van Armenië Nikol Pasjinian met vier ministers. Rondom de tentoonstelling organiseerden we een Armeense dag in de zomer, bouwde de Armeense gemeenschap in Assen een ark van Noach op de Brink en verzorgde Frank Westerman publiekslezingen over zijn boek *Ararat*.

Museumtijdschrift Tentoonstellingsprijs 2022

In de ban van de Ararat werd in september bekroond met de Museumtijdschrift Tentoonstellingsprijs 2022, als beste tentoonstelling door het publiek gekozen. In totaal brachten bijna 10.000 museumliefhebbers hun stem uit. Maar liefst 40% van de uitgebrachte stemmen ging naar het Drents Museum. De prijs wordt jaarlijks uitgereikt aan de beste tentoonstelling van het culturele jaar en is een samenwerking van Museumtijdschrift, het Prins Bernhard Cultuurfonds en de Vrije Academie. Aan het winnen van de prijs is een bedrag verbonden van € 10.000. In 2019 won het Drents Museum de Museumtijdschrift Tentoonstellingsprijs ook al eens, toen met de tentoonstelling *Iran – Bakermat van de beschaving*.

Reacties van publiek en stemmers

Enkele reacties van bezoekers uit ons publieksonderzoek, en van de stemmers van de tentoonstellingsprijs:

‘Prachtige tentoonstelling van de eeuwenoude gebruiksvoorwerpen. Een indrukwekkende en duidelijke uitleg van de geschiedenis.’

‘Deze tentoonstelling bracht mij werkelijk in de ban van de Ararat en van Armenië.’

Ook de vormgeving van de tentoonstelling werd geprezen. De vormgeving was van Perspekt Studio’s in Haarlem. De bezoekers, ruim 85.000, waardeerden de tentoonstelling met een 8,6.

‘Je waant je even helemaal in de oudheid met al die interessante stukken. Boeiende tentoonstelling die prachtig is vormgegeven.’

TOPZOMER

Onder de naam *Topzomer* presenteerde het Drents Museum tentoonstellingen waar bezoekers een aantal topstukken konden bewonderen die ze zelden te zien krijgen.

De Nebraschijf – De ontdekking van de hemel

De Nebraschijf is de oudst bekende realistische weergave van de kosmos uit de vroege bronstijd, circa 1800 v.Chr. De met goud ingelegde bronzen schijf laat zien dat mensen toen al over kennis van de sterrenhemel beschikten. Het is een van de topstukken van de archeologie. De schijf werd in 1999 gevonden in Nebra in de Duitse deelstaat Saksen-Anhalt en is deel van de collectie van het Landesmuseum für Vorgeschichte in Halle (Duitsland). Dit museum leent de schijf zeer zelden uit. Het was dan ook heel bijzonder dat dit fascinerende voorwerp voor het eerst in Nederland te bewonderen was en exclusief in het Drents Museum. De hemelschijf was het magische slotstuk van de tentoonstelling waarin de bezoeker op reis ging door de bronstijd aan de hand van een audioverhaal langs objecten uit het Drents Museum en het Landesmuseum.

De presentatie van de hemelschijf van Nebra zorgde voor veel reuring in de media. ‘Supersuper-gaaf’, kopte de Volkskrant, ‘de heilige graal van de archeologie is voor even te zien in Assen’. De tentoonstelling trok veel bezoekers uit het hele land. Het publiek reageerde laaiend enthousiast

en waardeerde de tentoonstelling met een gemiddeld cijfer 8,7. De tentoonstelling – een ontwerp van NorthernLight uit Amsterdam – werd bekroond met een Special Mention van de German Design Award.

De Vaandeldrager van Rembrandt

Dankzij een unieke samenwerking van 12 musea reist het schilderij De vaandeldrager van Rembrandt langs de 12 provincies van Nederland. In augustus was het beroemde schilderij in de Balzaal van het Drents Museum te zien. In zijn dertigste levensjaar – in 1636 – schilderde Rembrandt deze monumentale vaandeldrager. Het is een ambitieus meesterstuk, waarin hij wil laten zien wat hij kan. In de gezichtstrekken is Rembrandt zelf te herkennen. Nooit eerder was zo'n belangrijk werk van Rembrandt in ons museum te zien.

Bij *De Vaandeldrager* presenteerde het museum een installatie van drie jonge Drenten: de *Vlaggenhijzers*, gemaakt door Okki Poortvliet, Vera Vos en Hans van der Werf. De ontmoeting tussen *De Vaandeldrager* en de *Vlaggenhijzers* ging over trots, over de maker(s) zelf en over traditie. Het portret van Rembrandt sloot perfect aan op de tentoonstelling *Unlimited – Zelfportretten uit eigen collectie van het museum*. Speciaal voor deze presentatie koos kunstenaar Sam Drukker ruim 50 zelfportretten uit de collectie van het Drents Museum.

Op zondag 14 augustus was de toegang gratis, zodat iedereen de mogelijkheid had om kennis te maken met dit meesterwerk. Ruim 1.700 bezoekers maakten van deze gelegenheid gebruik.

NIEUWE GROEPEN

Het Drents Museum is een gastvrij en toegankelijk museum voor iedereen. We zetten ons actief in om ook mensen te bereiken die de weg naar ons museum nog niet hebben gevonden of drempels ervaren voor een bezoek. In 2022 hebben we verbinding gemaakt met nieuwe groepen bezoekers door onder andere (financiële) drempels weg te nemen, programma's op maat aan te bieden en door mensen te vragen actief mee te denken en mee te doen.

Gratis toegang voor alle Assenaren

In de zomervakantie konden alle Assenaren het museum op maandagen gratis bezoeken. Voor veel Assenaren was dit hun eerste bezoek aan ons museum. Meer dan 3.000 Assenaren bezochten het museum, ver boven de verwachting. Deze publieksactie kon het Drents Museum uitvoeren mede dankzij de structurele subsidie van de gemeente Assen, die in 2022 is ingegaan.

Programma's op maat

Bewoners van Vanboeijen – een zorginstelling die mensen met een verstandelijke beperking ondersteunt – genoten met een speciaal programma van de tentoonstelling over Armenië.

Een museumdocent gaf een keer per maand een rondleiding voor slechthorende bezoekers in Nederlandse gebarentaal. Samen met Stichting Onbeperkt Genieten organiseerden we een aantal prikkelarme zaterdagochtenden. En voor mensen met een oogafwijking was er een Macula Café (kleinschalige vorm van lotgenotencontact) waarin beeldend verteld werd wat er in de tentoonstellingen over Armenië en Pompeï te zien was.

Programma's voor families en kinderen

Bij de tentoonstelling *In de ban van de Ararat* organiseerden we een Armeense dag voor families met kinderen met muziek, dans en verhalen. In de kerstvakantie was er een speciale familiedag bij de tentoonstelling over Pompeï en Herculaneum.

Samen met Stichting Leergeld serveerden we een sfeervol kerstontbijt voor kinderen in achterstandsituaties.

Nieuwkomers en Assenaren verbinden

Samen met de organisatie ‘Vlucht Voorwaarts’ brachten we nieuwe en gevestigde Assenaren met elkaar in contact aan de hand van kunst en archeologie. De tentoonstelling over Armenië was voor beide groepen nieuw en bood hun een mooie basis voor gesprekken en uitwisseling. Oekraïense vluchtelingen konden gratis naar de tentoonstelling over Armenië en kregen een rondleiding in

hun eigen taal. Asielzoekers in Assen konden in de laatste week de tentoonstelling over Frida Kahlo gratis bezoeken.

Co-creatie met de Molukse gemeenschap

In 2023 openen we de tentoonstelling *Menyala – De buitengewone geschiedenis van de Molukkers in Drenthe*. Bijzonder is dat we deze tentoonstelling in co-creatie met een werkgroep van

jonge Molukkers maken. In 2022 hebben zij de verrassende, onbekende en inspirerende verhalen uit de Molukse gemeenschap opgehaald en gezocht naar voorwerpen daarbij. Ze bedachten activiteiten en bereidden panelgesprekken in het museum voor. Ook spelen zij straks een belangrijke rol in de communicatie over het project en het onderwijs.

LABYRINTHIA

Naar verwachting begin 2024 openen we onze nieuwe collectiepresentatie *Labyrinthia*. Een concept waarin archeologie, kunst en geschiedenis in een verrassende mix bij elkaar komen in onze complexe historische panden. Het wordt een spectaculaire en magische reis door onze collectie met een mooie balans tussen voorwerp, vormgeving en verhaal. Het concept is uniek, we zijn het eerste museum in Nederland dat het op deze manier doet. In 2022 is achter de schermen hard gewerkt en zijn grote stappen gezet in de realisatie van de collectiepresentatie.

Doelgroepentest

Met de nieuwe collectiepresentatie hopen we een groep mensen te bereiken die nu niet naar het museum komt. Zo willen we meer mensen uit Drenthe en meer families met kinderen trekken. Omdat we een breed publiek willen aanspreken, en de behoeftes van bezoekers uiteenlopen, hebben we per zaal de belangrijkste publieksgroep vastgesteld. De uitdaging was om daarbij de balans te vinden tussen beleving en het vergroten van toegankelijkheid en tussen beleving en informatievoorziening. Afgelopen jaar hebben we het concept voorgelegd aan de beoogde doelgroepen in een kwalitatieve doelgroepentest.

Daarin hebben we met de deelnemers een aantal zalen doorgelopen en hen gevraagd naar hun ervaring en beoordeling van inhoud en vormgeving. Ook vroegen we of ze denken deze presentatie te gaan bezoeken, hoe vaak en of ze het zouden aanbevelen aan anderen. De reacties waren in het algemeen zeer positief en helpen ons met het optimaliseren van de presentatie.

Definitief ontwerp in productie

De inhoudelijke kennis van de inhoudelijke, educatieve en marketingteams binnen het museum is ingezet om tot het definitieve ontwerp te komen. In april was het definitieve ontwerp klaar en kon het in productie worden genomen door onze partners Bruns (producent),

NorthernLight (ontwerpbureau), YIPP (multi-mediabureau) en WIRTZ (film en animatie). Bedrijven met een grote wereldwijde ervaring in het ontwikkelen, ontwerpen en realiseren van tentoonstellingen en experiences.

Complete zaalinrichting voorbereiden

Labyrinthia bestaat uit vijftien zalen. Van alle zalen zijn bestektekeningen gemaakt. Elke zaal wordt bij Bruns in Bergeijk compleet opgebouwd, inclusief de volledige inrichting met vitrines, panelen en teksten. We kunnen dan precies zien hoe de presentatie er uitziet. Na goedkeuring wordt deze opgeslagen bij Bruns. In december zijn de eerste drie zalen opgeleverd. De volgende zes zalen zijn nu in de productiefase en worden in het eerste

kwartaal van 2023 opgeleverd. Deze manier van werken zorgt ervoor dat het proces niet stagneert.

Bouwkundige aanpassingen

Voordat de nieuwe zalen van de opslag naar het museum verhuizen zijn bouwkundige aanpassingen in het oude provinciehuis noodzakelijk. We nemen dan ook meteen verduurzaming, klimaat en beveiliging mee. Alle aanbestedingen zijn in 2022 gedaan, zodat de uitvoering in 2023 kan starten. De aanpassingen worden gefinancierd door de provincie, eigenaar van pand en collectie.

BIJZONDERE AANWINSTEN

De museumcollectie wordt regelmatig uitgebreid met schenkingen en aankopen waarbij de aandachtsgebieden binnen de collectie uitgangspunt zijn. In 2022 hebben we onder andere de volgende objecten verworven:

Een portret van Thérèse Schwartz

Met de verwerving van het schilderij *Portret van Lizzy Ansingh* van Thérèse Schwartz hebben we een waardevolle aanwinst aan onze collectie toegevoegd. Thérèse Schwartz (1851-1918) was een van de belangrijkste en meest succesvolle vrouwelijke kunstenaar van haar tijd. Ze schilderde op dit doek haar nichtje Lizzy Ansingh, die zelf ook schilderde en bekend werd als een van de 'Amsterdamse Joffers'. We zijn bijzonder blij dat we dit schilderij konden aankopen dankzij een schenking van de Stichting Vrienden van het Drents Museum.

Schilders van Drenthe

Met name op het einde van de negentiende eeuw kwamen bekende schilders naar Drenthe om het landschap te schilderen, onder wie schilders van de Haagse School. In 2018 kochten we de *Drentse Madonna* van Jozef Israëls. Op een veiling ontdekte onze hoofdconservator Annemiek Rens een prent van een voorstudie van dit schilderij. Na een grondig onderzoek naar de echtheid hebben we de prent in 2022 gepresenteerd. Daarnaast verwierven we een Drents landschap van Willem Roelofs dankzij de Stichting Beringer Hazewinkel.

Hedendaags realisme

Het Drents Museum heeft een belangrijke collectie hedendaags realisme. In 2022 hebben we onze collectie Neue Leipziger Schule verder uitgebreid met werk van onder anderen Rosa Loy en Kristina Schuldt. De aankopen zijn mede mogelijk gemaakt dankzij de steun van de VriendenLoterij. Ook verwierf het museum het kunstobject *De Kar* van Wout Muller, de eerste aankoop van onze Young Culture Club.

Archeologie en geschiedenis

De collecties archeologie en geschiedenis zijn uitgebreid met een groot aantal nieuwe objecten. Twee aanwinsten zijn wel heel bijzonder. Uit een schenking kregen we een grote slijpsteen uit de tijd van de hunebedbouwers. En op een veiling in New York wisten we de hand te leggen op een zilveren Thoraschild uit 1919, dat afkomstig is uit de synagoge in Coevorden.

CULTUREEL ONDERNEMEN

Dat de arbeidsmarkt continu in beweging is merken we ook in onze organisatie. Er waren afgelopen jaar meer personele wisselingen dan we gewend waren. Dat was voor de organisatie ook een kans om nieuw talent met andere expertise binnen te halen. Mede dankzij de flexibiliteit en de betrokkenheid van onze medewerkers verliep dit proces soepel. Die betrokkenheid bleek ook toen medewerkers veel thuis werkten in coronatijd: het werk ging gewoon door. Intussen werkt iedereen weer grotendeels op kantoor en dat is toch beter voor het teamgevoel. Verder kregen we in 2022 een nieuwe OR die een goede afspiegeling is van de organisatie.

Green Team

In 2022 is ons Green Team gestart die de organisatie bewuster gaat maken van de noodzaak om duurzamer te werken. Het zet in op concrete acties om energie te besparen en materialen opnieuw te gebruiken. Er is begonnen met het inventariseren van huidige duurzaamheidsmaatregelen en toekomstige wensen vanuit de verschillende teams, waarbij een lijst is opgesteld met quick wins voor onder andere het binnenklimaat van expositiezalen en kantoren, vervoersbewegingen en inkoop van tentoonstellingsmateriaal, kantoorartikelen en merchandise. Ook aanbevelingen voor duurzaam gedrag zijn in het onderzoek meegenomen. Voor de zalen van *Labyrinthia* worden al duurzame maatregelen gerealiseerd door de provincie. We zijn als museum ook al aangesloten bij MuseumGoed, een platform voor delen en hergebruik van tentoonstellingsmaterialen en er wordt gebruik

gemaakt van de elektrische deelauto van Het Drentse Landschap voor reizen binnen de provincie.

Digitale transformatie

Digitale transformatie van de samenleving gaat snel en heeft diepgaande impact op de wijze waarop huidige en toekomstige generaties zich verhouden tot cultuur. DEN Kennisinstituut cultuur & digitale transformatie helpt de cultuursector met het versnellen van de digitale transformatie. Onze zakelijk directeur Annelies Meuleman was uitgenodigd bij een sessie bij DEN, om de noodzaak hiervan bij de staatssecretaris van cultuur onder de aandacht te brengen. Met de extra middelen die DEN hiervoor ontving van het ministerie van OCW, zette DEN met het Drents Museum een proeftuin op om digitale innovatie verder vorm te geven. In het voorjaar 2023 starten we met de uitvoering van dit programma.

RIF-subsidie

Het Regionaal Investeringsfonds (RIF) heeft subsidie toegekend voor een vierjarige samenwerking tussen overheden, bedrijven en onderwijs met als doel dat leerlingen van het Drenthe College gemakkelijker kunnen doorstromen naar het bedrijfsleven. Het Drents Museum is een van de partners. Het project loopt inmiddels op verschillende locaties en in 2023 verwacht het Drents Museum enkele werk- en stageplaatsen aan te bieden.

Financiële bijdragen

In 2022 konden we rekenen op onze loyale partners en mochten we nieuwe partners verwelkomen. Sinds 1975 is de Nederlandse Aardoliemaatschappij uit Assen vaste partner van het museum met een jaarlijkse bijdrage. Daarnaast ondersteunde de NAM de tentoonstelling van Frida Kahlo en zegde het een

schenking toe voor de nieuwe entree van het museum. De Stichting Beringer Hazewinkel was al begunstiger en heeft aangegeven het museum voor onbepaalde tijd te willen ondersteunen. Met deze steun konden we dit jaar een junior conservator aanstellen. De VriendenLoterij verlengde het contract met het museum met vier jaar. De gemeente Assen besloot het museum structureel te financieren.

Aankoopfonds

In 2022 hebben Provincie Drenthe, Drents Museum en de aan het Drents Museum gelieerde Stichting Steunfonds een overeenkomst gesloten waarin de oprichting van een Aankoopfonds voor collectie is vastgelegd. Dit nieuwe fonds moet het in de toekomst mogelijk maken de eigen collectie te versterken en bijzondere aankopen eenvoudiger te maken.

BASIS INFRASTRUCTUUR

Vanaf 2021 ontvangt het Drents Museum een bijdrage van € 250.000 per jaar voor de periode van vier jaar vanuit de Basisinfrastructuur (BIS). Met deze subsidie hebben we in 2022 publieksactiviteiten ontwikkeld die we zonder deze bijdrage niet hadden kunnen realiseren.

Portal Drenthe

Een belangrijk onderdeel van *Labyrinthia* is de zogeheten Portal. Een digitale toegangspoort waarmee we bezoekers meer verdieping bieden en nieuwe doelgroepen bereiken. Zo willen we dag- en verblijfstoeristen en inwoners van Drenthe bereiken, die de provincie in trekken om meer te zien en te ervaren. De Portal versterkt daarmee de culturele infrastructuur van Drenthe en legt een duurzame verbinding tussen cultuur, het landschap en de geschiedenis.

In 2022 maakten we een stappenplan voor de realisatie van de Portal in 2023. We bezochten instellingen en locatiebeheerders en startten met het opbouwen van een netwerk in de provincie om locaties in de toekomst door te ontwikkelen. Ook bekeken we hoe we in samenwerking met erfgoedpartners een doorverwijzing kunnen maken van hun locatie naar de collectie van het Drents

Museum om zo kruisbestuiving mogelijk te maken. De komst van een regioconservator maakte het mogelijk om de contacten met de collega-musea in de provincie te versterken.

Crossmediale aanpak

Een tentoonstelling is één manier om verhalen te vertellen. Om een zo breed mogelijk publiek aan te spreken zetten we daarbij een zogeheten cross-mediale aanpak in, met verdiepende lezingen, rondleidingen, workshops, familieroutes en culturele activiteiten en events voor verschillende doelgroepen.

Voor leerlingen in het primair en voortgezet onderwijs waren er rondleidingen en workshops, online lessen en een hybride les (deels in het museum en deels digitaal). In ons uitgebreide MBO-traject kregen studenten een rondleiding in het museum, een les op school, een masterclass museumeducatie en maakten ze zelf een museumles. Voor verstandelijk beperkte bewoners van Vanboeijen was er naast een museumbezoek met rondleiding een hybride programma met kunstenaars die een workshop gaven op locatie en een interactieve rondleiding door de tentoonstelling via livestreams. Bij de tentoonstelling over

de Nebraschijf ontwikkelden we een audio-beleving en een visuele reis door de bronstijd. De tentoonstelling van Frida Kahlo werd crossmediaal uitgerold met onder andere een publicatie, introductiefilm met gebarentolk, familieroute, podcasts, een videoserie en de tv-serie *Krabbé zoekt Frida*.

Drents Museum als forum

Als museum willen we niet alleen ons eigen verhaal vertellen, maar een podium bieden aan meerdere perspectieven en de dialoog bevorderen. Zo hebben we een serie podcasts gemaakt over Frida Kahlo, waarin gasten met elkaar in gesprek gingen over actuele thema's

aan de hand van Frida's leven en werk. Inwoners van Drenthe, die onderdeel worden van 'De Drenten' in *Labyrinthia*, hebben gereflecteerd op de zalen en hun eigen perspectief toegevoegd. Als voorbereiding op de tentoonstelling over de geschiedenis van de Molukkers in Drenthe in 2023 is een klankbordgroep van jonge Molukkers gevormd. Een co-creatieproject waarbij zij verhalen en objecten aandragen en meedenken over ontwerp, programmering, onderwijs en communicatie.

Het museum functioneert hierin als forum en facilitator, biedt een podium aan verschillende perspectieven en brengt de eigen museale expertise in. De medewerker Programma en Naoberschap speelt hier een sleutelrol in.

DE CODES

Het Drents Museum onderschrijft de Governance Code Cultuur, de Code Diversiteit & Inclusie en de Fair Practice Code.

Governance Code Cultuur

Raad van toezicht en directie hebben samen deelgenomen aan een trainingsdag over besturen en toezicht houden, zodat de verschillende rollen helder zijn. Wat concreet is uitgewerkt, is het onderwerp van belangenverstrengeling. Afspraken hierover staan inmiddels zowel in het bestuursreglement als in alle arbeidsovereenkomsten. Onderzocht wordt nog of het bestuursreglement én het reglement van de raad van toezicht voldoende zijn afgestemd op dit onderdeel en op andere punten van de code. Daar waar dit niet het geval is, wordt het aangepast.

Code Diversiteit & Inclusie

Het Drents Museum is van en voor iedereen. Dat hebben we vastgelegd in onze missie. Diversiteit en inclusie zijn brede begrippen. Om invulling te geven aan de code in onze dagelijkse museumpraktijk hebben we in 2022 de werkgroep ‘Diversiteit, inclusie en gelijkwaardigheid’ opgericht. We zetten concrete stappen om nog diverser en inclusiever te worden op de

onderdelen Personeel, Partners, Programma en Publiek. Met de aanstelling van een nieuwe collega die zich richt op participatie hebben we voor de onderdelen publiek en programma in 2022 flinke stappen gezet. We hebben nieuwe groepen naar ons museum weten te trekken en hebben programma’s op maat ontwikkeld voor mensen met een beperking. Voor de onderdelen personeel en partners is nog winst te behalen. We blijven ons inspannen voor een zo divers mogelijk personeelsbestand.

Fair Practice Code

Op alle onderdelen van de code hebben we acties ngezet. Op 1 januari startte de nieuwe conservator externe betrekkingen die collega-instellingen in Drenthe ondersteunt. Een werkgroep Duurzaamheid (Green Team) is in 2022 van start gegaan met visie en strategie in combinatie met ‘quick wins’, zoals energiebesparing en hergebruik van materialen. Duurzaamheid gaat ook over inzetbaarheid van medewerkers. We investeren in hun ontwikkeling met een persoonlijk opleidingsbudget. Externe medewerkers die we inschakelen betalen we een eerlijke vergoeding volgens onze cao. Stagiairs betalen we een vergoeding of we helpen ze bij het instappen op de arbeidsmarkt.

Armband
De armband is een belangrijk onderdeel van de Mexicaanse sieraden. Het wordt vaak gemaakt van metaal en versierd met edelstenen en andere kostbare materialen. De armband wordt meestal gedragen aan de linkerarm.

Kralen
Kralen zijn een ander belangrijk onderdeel van de Mexicaanse sieraden. Ze worden vaak gemaakt van metaal, steen of hout. Kralen worden meestal gebruikt voor het maken van kettingen, armbanden en oorbellen.

Torques
Torques zijn een soort armband die vaak wordt gemaakt van metaal. Ze worden meestal gedragen aan de linkerarm. Torques zijn vaak versierd met edelstenen en andere kostbare materialen.

TENTOONSTELLINGEN

Viva la Frida! – Life and art of Frida Kahlo | verlengd t/m 18 april 2022

(Door lockdown niet te zien geweest van 19 december 2021 t/m 25 januari 2022)

Bekijk het
eindverslag

TENTOONSTELLINGEN

Kristina Schuldt – Brutal Paradise | t/m 13 februari 2022

(Door lockdown niet te zien geweest van 19 december 2021 t/m 25 januari 2022)

TENTOONSTELLINGEN
Unlimited – Zelfportretten uit eigen collectie | vanaf 19 februari 2022

TENTOONSTELLINGEN

Charlotte Schleiffert – Tolerance Test | 20 februari t/m 8 mei 2022

TENTOONSTELLINGEN

Sam Drukker – De man in de spiegel | 10 april t/m 17 juli 2022

TENTOONSTELLINGEN

Johanna van Eijbergen (1865 – 1950) – Markante metaalkunstenaar | 16 april t/m 18 september 2022

**museum
tijdschrift**
**TENTOON
STELLINGS
PRIJS** **2022**

TENTOONSTELLINGEN

In de ban van de Ararat – Schatten uit het oude Armenië | 11 mei t/m 30 oktober 2022

TENTOONSTELLINGEN

Charlotte Schleiffert en Jeroen Kuster – presentatie werk Studio DM | 31 mei t/m 24 juli 2022

TENTOONSTELLINGEN

De Vaandeldrager – Rembrandts vaandeldrager on tour | 2 t/m 31 augustus 2022

TENTOONSTELLINGEN

De Nebraschijf – De ontdekking van de hemel | 6 augustus t/m 18 september 2022

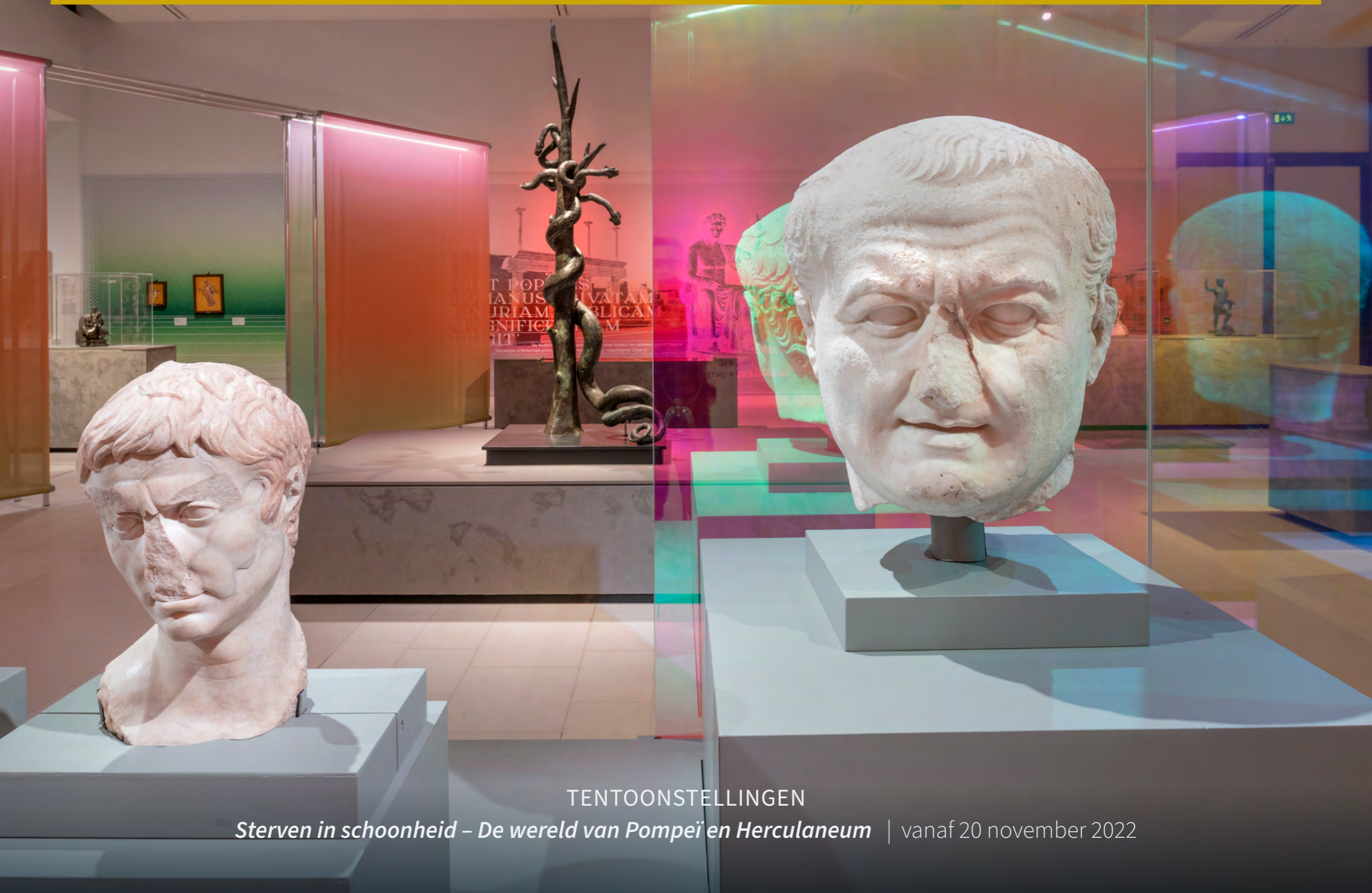

TENTOONSTELLINGEN
Neo Rauch – Wegzehr | vanaf 9 oktober 2022

TENTOONSTELLINGEN

Sterven in schoonheid – De wereld van Pompeï en Herculaneum | vanaf 20 november 2022

TENTOONSTELLINGEN
Op zoek naar Frida | 22 december 2022 t/m 8 januari 2023

COLOFON

Uitgave

Drents Museum

Tekst en eindredactie

Ellen ter Hofstede, Ben Reef

Bijdragen

Tanja Annen, Marion Boersma,
Sanne Bruining, Ellen ter Hofstede,
Jelle Holl, Paul Klarenbeek,
Renée Legebeke, Jonathan van der Meulen,
Annelies Meuleman, Annemiek Rens,
Jeanette Roorda, Ida Schmidt, Rianne
Schoonderbeek, Suzanne Rus, Peter
Schonewille, Carola Steenbergen,
Harry Tupan.

Beeldredactie

Gabriëlle van der Voort

Foto's

Marcel de Jong, pagina 4 en 20
Paul Klarenbeek, pagina 13
JAV Studio's, pagina 14 en 15
Michel Visser, pagina 16 (linksonder)
Tanja Annen, pagina 17 (links)
Thijs Gerbrandy, pagina 19

Grafische vormgeving

Willem Dijkstra, In Ontwerp – Assen

Stichting Drents Museum

Postbus 134

9400 AC Assen

Bezoekadres

Brink 1, 9401 HS Assen

Telefoon: (0592) 377 773

Internet: www.drentsmuseum.nl

E-mail: info@drentsmuseum.nl

Openingstijden

Dinsdag t/m zondag, 10.00 – 17.00 uur

Gesloten op eerste kerstdag en nieuwjaarsdag

Op feestdagen en tijdens schoolvakanties is het Drents Museum ook op maandag geopend. Tijdens *Viva la Frida!* golden afwijkende openingstijden.

Het Drents Museum:

- Is opgenomen in het Museumregister Nederland
- Is lid van ICOM en van de Nederlandse Museumvereniging
- Onderschrijft de door de Nederlandse Museum Vereniging vastgestelde bezoekersvoorwaarden, de gedragslijn voor museale beroepsethiek, de culturele governance code, de code diversiteit&inclusie en de fair practice code

BTW-nummer: NL807433433B01

Kamer van Koophandel: 04058105

BIJLAGEN

BIJLAGE 1

PRESTATIE-EISEN PROVINCIE DRENTHE

COLLECTIEWAARDE

De provincie vindt het van belang dat het Drents Museum zich inzet voor een optimaal beheer en behoud van de provinciale collectie. Hierdoor blijft het Drentse erfgoed behouden voor de volgende generaties. Daarnaast dient het Drents Museum zich bezig te houden met de verdere uitbreiding en ontwikkeling van de collectie. De collectie moet (online) breed toegankelijk zijn voor onderzoek, publieksgerichte activiteiten en bruiklenen.

- Het Drents Museum heeft een scherp profiel met archeologie als speerpunt naast de Drentse geschiedenis en internationale kunst en cultuur. Het profiel is gebaseerd op de speerpunten van de collectie (Archeologie, Drentse geschiedenis, Kunst 1885-1935 en Hedendaags Realisme). Het profiel komt terug in de internationale tentoonstellingen en in de vaste collectiepresentatie.

Het Drents Museum beheert circa 95.000 voorwerpen, verdeeld over vier verzamelgebieden: Archeologie, Drentse geschiedenis, Kunst 1885-1935 en Hedendaagse Figuratie

(Realisme). De collectie bepaalt de identiteit van het Drents Museum en staat aan de basis van al onze keuzes. In omvang en kwaliteit is de collectie Archeologie een van de belangrijkste in Noordwest-Europa. Met name de aanwezigheid van veel objecten van organisch materiaal uit de steentijd, de bronstijd, de ijzertijd, de Romeinse tijd en de middeleeuwen, waaronder de oudst bekende boot van de wereld, de zeven veenlijken en de oudste houten wielen van West-Europa maakt de collectie zo bijzonder. Zowel in de collectie als in het programmeringsbeleid blijft archeologie dan ook het belangrijkste speerpunt van het museum.

Met onze internationale tentoonstellingen hebben we afgelopen jaar weer inspirerende verhalen kunnen vertellen van andere culturen, gekoppeld aan bovenstaande speerpunten. Dat gold in 2022 met name voor de tentoonstellingen *In de ban van de Ararat* en *Sterven in schoonheid*.

In de nieuwe collectiepresentatie *Labyrinthia* komen bovenstaande speerpunten terug, waarbij de archeologische een belangrijk onderdeel gaat vormen.

- Het Drents Museum beheert en behoudt de collectie van de provincie Drenthe op basis van het Collectiebeleidsplan 2021–2024. Daarbij vragen wij aandacht voor:

- Het vergroten van de zichtbaarheid van de collectie door uitleen aan musea en overige instellingen.
- Een digitale registratie van de collectie, inclusief het maken van foto's van belangrijke objecten.
- Het gebruik van de 'Leidraad Afstoten van Museale Objecten' in het geval van ontzaming en het voorleggen van ontzamelvoorstellen aan de provincie.

Met het uitlenen van objecten aan musea en overige instellingen vergroot het Drents Museum de zichtbaarheid van de collectie. Naast internationale en landelijke partners, vinden we het belangrijk om op dit gebied samen te werken met andere Drentse Musea om de culturele infrastructuur in Drenthe te versterken. Het Drents Museum hanteert een ruimhartig bruikleenbeleid voor collega-instellingen die de status van geregistreerd museum bezitten, ten behoeve van tijdelijke

BIJLAGE 1

tentoonstellingen en langlopende presentaties. Het uitlenen van objecten aan musea die niet de status van geregistreerd museum bezitten en niet-museale instellingen kan alleen na waarborgen op het gebied van beveiliging en het fysieke behoud van de objecten. Het Drents Museum onderschrijft de ‘uitgangspunten bruikleenverkeer binnen Nederland’ van de Museumvereniging.

In 2022 hebben we een start gemaakt met het actualiseren en opschonen van het collectieregistratiesysteem met als doel de collectie nog beter in te kunnen zetten voor toekomstige presentaties en onderzoek door zowel eigen medewerkers als externen. Dit werk zal de komende jaren worden voortgezet. In 2023 worden de eerste stappen gezet voor een collectiewebsite.

Naast de digitale registratie van de collectie in het collectieregistratiesysteem, worden de objecten ook digitaal gefotografeerd. In 2022 zijn weer 1500 digitale foto's toegevoegd.

Het Drents Museum ontvangt regelmatig schenkingen en legaten. In de loop der jaren

zijn er echter soms objecten aangenomen die niet altijd een wezenlijke aanvulling vormen op de collectie. Ook is het verzamelbeleid steeds verder aangescherpt. De komende jaren zullen de verschillende collectieonderdelen vanuit dit oogpunt verder onder de loep genomen worden. Hierbij wordt gebruikgemaakt van de systematiek voor collectiewaardering van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed en volgens de regels van de ‘Leidraad Afstoten van Museale Objecten’ (LAMO). In 2022 zijn enkele ontzameltrajecten gestart, die in 2023 verder worden uitgewerkt.

- **Het Drents Museum maakt de collectie toegankelijk voor een breed publiek door middel van nieuwe presentatievormen en crossmediale uitrol van producten.**

De nieuwe collectiepresentatie *Labyrinthia*, die begin 2024 wordt opgeleverd, wordt actueel en laagdrempelig neergezet om de presentatie aantrekkelijk en relevant te maken voor een breed publiek. Er komen herkenbare verhalen, vertelt vanuit verschillende perspectieven, óók voor mensen die niet specifiek in de bijzonderheden van de collectie geïnte-

resseerd zijn en voor jongere mensen met een andere belevingswereld. De belevingsgerichte vormgeving zorgt voor de verbinding tussen de verschillende collectieonderdelen en het feeëriek Narnia-achtige gebouwencomplex is hierbij uitgangspunt.

In 2022 is door het team Drents Museum, samen met het consortium van Bruns (producent), NorthernLight (ontwerpbureau) en YIPP (multimediabureau), hard gewerkt aan de verdere invulling van deze nieuwe collectiepresentatie. De verhaallijnen zijn afgelopen jaar in definitieve ontwerpen gevat, de betreffende objecten geselecteerd, de vormgevingskaders gedefinieerd, de eerste teksten geschreven en er is een start gemaakt met de realisatie van het interieur, (interactief)meubilair, vitrines, verlichting en exhibits.

De oplevering van *Labyrinthia* is de start van een zogeheten crossmediale uitrol van activiteiten en producten om de verhalen in de komende jaren op meer manieren te vertellen. Denk daarbij aan bijvoorbeeld boeken, vlogs, podcasts, debatten, workshops, educatie, tours en participatieve kunstprojecten.

BIJLAGE 1

- **Het Drents Museum werkt op museaal en inhoudelijk vlak samen met (inter)nationale en regionale instellingen om ideeën, bruiklenen en tentoonstellingen uit te wisselen en/of kennis over de collectie te verbreden.**

Met de komst van een regioconservator per 1 januari 2022, mogelijk gemaakt door een subsidie voor twee jaar vanuit het Mondriaanfonds, kon het Drents Museum zich dit jaar meer toeleggen op samenwerking en advisering van de Drentse musea. Ook het nastreven van een ruimhartig bruikleenbeleid naar musea in de provincie valt onder de kerntaken van de regioconservator. Deze medewerker adviseerde en ondersteunde in 2022 een aantal musea, waaronder het Veenpark in Barger-Compascuum en het Van Gogh Huis in Veenoord/Nieuw-Amsterdam.

De conservator overlegde verder met onder andere de coördinator van het Platform Drentse Musea over collectievorming en museaal beleid van kleinere musea, heeft zichzelf in 2022 op het Drentse Museumcongres aan alle musea in Drenthe gepresenteerd én een speciale informatiemiddag ‘kennis- en collectie-

uitwisseling in Drenthe’ georganiseerd. In 2023 zullen de samenwerkingen verder geïntensiveerd worden, met onder andere Museum De Buitenplaats Eelde, Museum Havezate Mensinge Roden, Stedelijk Museum Coevorden en Kunstenaarsdorp Zweeloo.

Verkennde en inhoudelijke gesprekken zijn gevoerd met de musea van provinciaal belang om te bespreken hoe en op welke manier de betreffende locatie-instellingen ingepast kunnen worden in de portalfunctie van de webbased app die tegelijkertijd met *Labyrinthia* opgeleverd gaat worden. Met het Huus van de Taol heeft het museum ook verkennende gesprekken gevoerd om te kijken hoe en waar de Drentse taal een plaats kan krijgen binnen of buiten *Labyrinthia*.

Vanuit het netwerk Van Gogh Europe, waar het Drents Museum sinds 2019 bij is aangesloten, is een bijeenkomst met alle Europese partners geweest in het Zuid-Franse Arles, waarbij de Drentse periode van Vincent van Gogh, de tentoonstelling in 2023 in het Drents Museum én de activiteiten van het Van Gogh in Drenthe-jaar in Europees verband zijn besproken.

Het Drents Museum heeft zitting in de stuurgroep van het Van Gogh in Drenthe-jaar, waarbij het input levert op het gebied van inhoud en marketing.

Op regionaal en lokaal niveau is er overleg geweest met de culturele partners voor het afstemmen van educatieve programma’s en marketing. Idem met de directies van het Groninger Museum en het Fries Museum om onder meer collecties en presentaties met elkaar af te stemmen. Het Drents Museum is vertegenwoordigd in het zakelijke directeurenconvent van grote musea in Nederland.

Voor het European Exhibition Network (E.E.N.) is in het Liechtensteinisches Landesmuseum in Vaduz een netwerkbijeenkomst bijgewoond waar afspraken gemaakt konden worden over de tentoonstelling *Sterven in schoonheid*. Daarnaast werd er kennis gedeeld over lopende en komende projecten.

BIJLAGE 1

Het museum is in 2022 officieel toegetreden tot het regionetwerk van de Canon van Nederland. In dit netwerk werken musea en erfgoedinstellingen samen om de Nederlandse geschiedenis voor het voetlicht te brengen. In totaal zijn er zes collectiestukken uit het Drents Museum opgenomen als sleutelstuk in de Canon.

Uiteraard is intensief samengewerkt met musea in meerdere landen in het kader van de grote internationale tentoonstellingen die in 2022 zijn gepresenteerd in het Drents Museum.

- **Het Drents Museum zorgt ervoor dat de collectie online vrij beschikbaar is voor relevant onderzoek en publieksgerichte activiteiten.**

De collectie is voor een klein deel al online te raadplegen op de platforms van de Collectie Nederland, Europeana en het Platform Drentse Musea. Enkele topstukken staan op de corporate website van het Drents Museum. In 2022 is een Plan van Eisen geschreven voor een nieuwe corporate site, waaronder ook een

collectiewebsite zal gaan vallen die gekoppeld is aan het collectieregistratiesysteem Axiell. Op de collectiewebsite zullen in eerste instantie objecten geplaatst worden die te zien zijn in *Labyrinthia*. De jaren daarna zal deze verder aangevuld worden met andere objecten. De eerste gesprekken met een externe projectleider voor de realisatie van beide sites zijn eind 2022 gevoerd. Beide nieuwe sites moeten eind 2023 zijn gerealiseerd.

- **Het Drents Museum zorgt ervoor dat de publieksruimten en het depot voldoen aan de actuele normen voor klimaat en veiligheid.**

Het museumgebouw en het depot zijn eigendom van de provincie Drenthe. De topstukken uit de collectie krijgen in *Labyrinthia* een vaste plek in het museumgebouw. Het vereiste klimaat voor deze objecten is in 2022 meegenomen in het definitieve ontwerp van de gebouwaanpassingen door de provincie die noodzakelijk zijn voor de inrichting van deze presentatie. Hierbij is ook rekening gehouden met de wisselende weersomstandigheden onder invloed van de klimaatverandering.

BIJLAGE 1

Naar aanleiding van het rapport dat de provincie Drenthe heeft opgemaakt over de lekkages aan de zuidgevel van de nieuwe vleugel is in 2022 een start gemaakt met het ontwerp voor de aanpassing van deze gevel. De vergunningen hiervoor zijn aangevraagd en opdracht is gegund. De werkzaamheden starten medio 2023.

Het dak van het depot wordt ook met enige regelmaat gecontroleerd, maar desondanks blijven lekkages zich voordoen. Eind 2022 is door de provincie gestart met het volledig overlagen van de dakbedekking op het depotgebouw, dit wordt begin 2023 afgerond. Het overlagen van de dakbedekking heeft nog niet geresulteerd in minder lekkages eind 2022, begin 2023 wordt verder onderzocht hoe de lekkages opgelost kunnen worden.

- **Het Drents Museum borgt de opvolging van calamiteiten voor zowel de collectie, het gebouw als het publiek in het Calamiteitenplan 2021.**
In 2022 is het Calamiteitenplan geactualiseerd en omgezet in een Bedrijfsnoodplan. Dit plan voorziet in alle relevante informatie voor zowel

de eigen medewerkers als de hulpdiensten over het museum. Het plan is gebaseerd op de restrisico's zoals vastgesteld in de RI&E en vormt de basis voor de Bedrijfshulpverlening en collectiehulpverlening. In 2022 is de BHV-organisatie verder uitgebreid naar ongeveer 35 leden die allen zijn opgeleid. In 2023 zullen aanvullende trainingen en oefeningen plaatsvinden om de BHV verder op niveau te krijgen.

- **Het Drents Museum neemt in de begroting een bedrag op dat volgens het Meerjaren Onderhoudsplan jaarlijks nodig is voor het onderhoud en voor de noodzakelijke vervangingen van belangrijke onderdelen van het Drents Museum.**

In de begroting over 2022 is een bedrag van € 70.000 opgenomen voor het onderhoud dat voor rekening komt van het Drents Museum. Na oplevering van *Labyrinthia* zal een nieuwe Meerjaren Onderhoudsplan worden opgesteld.

PUBLIEKSWAARDE

De provincie hecht eraan dat het Drents Museum de collectie zo zichtbaar mogelijk maakt voor de inwoners en bezoekers van Drenthe. Het gaat hierbij o.a. om tentoonstellingen, educatieve programma's, meertaligheid en randprogrammering. Het museum is open en toegankelijk voor iedereen. In zijn producten houdt het museum rekening met bezoekers met een diverse culturele, sociale of economische achtergrond.

- **Het Drents Museum presenteert een aantrekkelijk aanbod, waaronder internationale tentoonstellingen en evenementen van hoge kwaliteit.**

Tot 26 januari 2022 bleef het museum verplicht gesloten wegens de landelijke coronamaatregelen. Daarna kon het gelukkig het verdere jaar openblijven. In 2022 zijn in totaal 12 tentoonstellingen gepresenteerd, in willekeurige volgorde: *Viva la Frida! – Life and art of Frida Kahlo* (3 weken verlengd), *In de ban van de Ararat – Schatten uit het oude Armenië*

BIJLAGE 1

(eerder gepland in 2020), *Sterven in schoonheid* – *De wereld van Pompeï en Herculaneum*, *Sam Drukker – de man in de spiegel*, *De Nebraschijf* – *De ontdekking van de hemel*, *Neo Rauch – Wegzehr*, *Kristina Schuldt – Brutal Paradise*, *Unlimited - zelfportretten uit eigen collectie*, *Charlotte Schleiffert – Tolerance Test*, *Charlotte Schleiffert en Jeroen Kuster – presentatie werk Studio DM*, *De Vaandeldrager – Rembrandt on tour* en *Johanna van Eijbergen (1865-1950) – Markante metaalkunstenaar*.

Er is in 2022 een groot aantal publieksactiviteiten georganiseerd bij de internationale tentoonstellingen, zowel fysiek als online. In samenwerking met externe partijen in de binnenstad van Assen is dat georganiseerd tijdens *Viva la Frida!*, *In de ban van de Ararat* en *Sterven in schoonheid*. Zie bijlage 2, Facts&Figures

- **Het Drents Museum programmeert programma's over kunst, cultuur en maatschappij.**

De grote tentoonstellingen zijn ook in 2022 begeleid door een flankerend publieksprogramma, waaronder een aantal bijzondere events.

Voor *Viva la Frida!* waren dat in de eerste maanden van 2022 onder meer verdiepende lezingen van gastsprekers over hun kracht hoe om te gaan met een beperking, de impact van Frida Kahlo op hedendaagse beeldende kunst, mode en muziek en discussiegesprekken over de strijd van Kahlo voor gelijkheid, activisme, feminisme en empowerment. De succesvolle zesdelige podcastserie *Frida's liefdes* staat nog steeds online en wordt nog regelmatig beluisterd.

Op zaterdag 16 en zondag 17 juli werd een masterclass borduren gegeven door de veelzijdige vormgever Merlijne Marell. Marell verzorgde de illustraties bij de tentoonstelling *Johanna van Eijbergen – Een markant kunstenaar* en ging tijdens de workshop met 20 cursisten, verdeeld over de beide dagen aan de slag met naald en draad. De workshop was in samenwerking met Crafts Council Nederland en was onderdeel van het sociaal-cultureel project *Gekleurd Grijs* van Stichting Kunst & Cultuur (K&C).

Tijdens *In de ban van de Ararat* waren er verdiepende Te Gast-lezingen van schrijver

Frank Westerman (auteur van het boek *Ararat*). Op 9 juli werden er binnen en buiten het museum activiteiten voor jong en oud georganiseerd rondom de Armeense cultuur, met muziek- en dansoptredens, een workshop Armeens schrift, een verhalenverteller bij de Ark van Noach op de Brink en Armeense lekkernijen van het nabijgelegen – van oorsprong Armeense – restaurant *Apricot*. De dag was met name bedoeld voor de Armeense gemeenschap in Assen/Drenthe en uit de rest van Nederland, maar ook andere belangstellenden waren welkom.

Op 14 augustus 2022 was er een gratis toegankelijke dag, waarbij een aantal theatrale vertellingen over het werk en leven van Rembrandt van Rijn op het programma stond in het kader van *De Vaandeldrager*. Op deze dag stond tevens de *Nebraschijf* centraal in de activiteiten. In samenwerking met Astron werd er een mobiel planetarium in het museum geplaatst: een opblaasbare koepel van 3,5 meter hoog en 6 meter doorsnede waarin aan de binnenkant interactieve films werden geprojecteerd van de sterrenhemel.

BIJLAGE 1

Rondom *Sterven in schoonheid* werd tijdens de kerstvakantie een speciale dag voor families met kinderen georganiseerd. Op deze dag konden kinderen een eigen pet decoreren tijdens graffiti-workshops, de schoonheid van Pompeï en het uitbarsten van de Vesuvius uitbeelden tijdens workshops muziek-improvisatie en optredens van een verhalenverteller bijwonen met verhalen over de Romeinse mythologie.

- **Het Drents Museum is een toegankelijk, inclusief, open en laagdrempelig museum en biedt een plek waar iedereen zich thuis voelt en zich gerepresenteerd ziet.**

De fysieke toegankelijkheid van het museum-complex wordt meegenomen in de gebouwaanpassingen voor de nieuwe collectiepresentatie *Labyrinthia* die eind 2023 gereed moet zijn. In 2022 zijn daarvoor de gewenste maatregelen verwerkt in het definitieve ontwerp. De inhoudelijke verhaallijnen zijn in 2022 verder gedefinieerd, waarbij altijd de fysieke, inhoudelijke laagdrempeligheid, relevantie en meerstemmigheid als belangrijke aandachtspunten zijn meegenomen.

In november volgde een aantal medewerkers een training digitale toegankelijkheid en toegankelijkheid voor ontwerpers en programmamakers, gegeven door Stichting Accessibility, onderdeel van de organisatie Bartiméus, die zich inzet voor een digitaal, fysiek en sociaal toegankelijke samenleving. De opgedane kennis wordt in aanloop naar 2023 ingezet voor de nieuw te ontwikkelen corporate website én voor *Labyrinthia*.

De tentoonstelling *Menyala* die we in 2023 presenteren, wordt gemaakt in co-creatie met een zeven jongeren van de derde en vierde generatie Molukkers in Drenthe. Deze werkgroep 'Menyala' heeft actief bijgedragen aan het verzamelen van verhalen en objecten door mensen uit de eigen gemeenschap te interviewen. Naast een belangrijke rol in het samenstellen van de tentoonstelling is de groep ook betrokken bij het bedenken en organiseren van de activiteiten, het ontwikkelen van onderwijsproducten, inhoud geven aan de communicatie, het ontwikkelen van het tentoonstellingsboek en het bedenken van de inhoudelijke invulling van de opening.

Het museum heeft zich in 2022 aangemeld bij het platform *Musea Bekennen Kleur*, het landelijke samenwerkingsproject voor musea en erfgoedinstellingen voor meer diversiteit en inclusie. Het traject van kennisuitwisseling en zelfreflectie op het gebied van de 4 P's (Programma, Publiek, Personeel en Partners) start medio 2023.

Eind 2022 is de werkgroep 'Diversiteit, Inclusie en gelijkwaardigheid' gestart, met medewerkers uit alle lagen van de organisatie. De werkgroep gaat voorzien in informatie, trainingen en workshops om de bewustwording rondom deze thema's te vergroten en om middelen aan te reiken zodat iedereen zich veilig en welkom voelt binnen onze organisatie.

- **Het Drents Museum ontwikkelt zich (naast cultureel en zakelijk-) verder als maatschappelijk ondernemer en ontwikkelt producten voor bezoekers met een diverse culturele, sociale of economische achtergrond en voor bezoekers met een beperking.**

Voor mensen met een visuele beperking worden bij elke grote tentoonstelling de teksten in

BIJLAGE 1

grootletter aangeboden. Vanaf *Sterven in schoonheid* ook digitaal via een QR-code in het museum en van tevoren via de servicemail voor bezoekers met een online ticket.

Op vaste momenten zijn er programma's op maat aangeboden voor bijzondere doelgroepen. Zo hebben we verscheidene prikkelarme openstellingen georganiseerd voor mensen die bijvoorbeeld door autisme, ziekte of beperking op een andere manier prikkels verwerken en soms lager in hun energie zitten, waardoor een museumbezoek als slopend ervaren kan worden. Ook hebben we elke maand een optie om een rondleiding te krijgen in Nederlandse Gebaren Taal en hebben we prikkelarme video's opgenomen bij de tentoonstellingen *In de ban van de Ararat* en *Sterven in schoonheid*. Deze zullen in 2023 online worden aangeboden.

De MuseumPlusBus voor groepen ouderen die niet zelfstandig meer een museum kunnen bezoeken reed na een afwezige periode in verband met de coronapandemie in 2022 weer regelmatig voor bij het museum.

Naast dit reguliere aanbod zijn er in 2022 een aantal extra activiteiten georganiseerd voor specifieke doelgroepen, waaronder inwoners van Assen met een smalle beurs.

- In samenwerking met Vanboeijen (een woonzorgcomplex voor mensen met een ernstige verstandelijke beperking) het ICO (Centrum voor Kunst en Cultuur) hebben we twee projecten uitgevoerd. Het eerste project droeg de naam *Frida Dichtbij* en had betrekking op de tentoonstelling *Viva la Frida!* Vanwege de coronapandemie hebben de bewoners van Vanboeijen online een bezoek gebracht aan het museum, waarna ze bij hun thuislocatie workshops kregen van kunstenaars over het thema 'identiteit'. In maart vonden in het kader van dit project nog twee terugkomavonden plaats.
- Het tweede project werd georganiseerd in het kader van de tentoonstelling *In de Ban van de Ararat*. De bewoners van Vanboeijen hebben in de zomer op verschillende dagen fysiek een rondleiding gekregen door deze expositie. Daarbij stonden de thema's 'christendom' en 'dieren' centraal.

- Op 2 juli hebben we een programma op maat uitgevoerd met gevestigde en nieuwe Nederlanders in het kader van het maatjesproject van Vlucht Voorwaarts. Onder begeleiding van een museumdocent hebben de maatjes de tentoonstelling *In de ban van de Ararat* bezocht. Naast dat zij kennis hebben gemaakt met een voor hen onbekende cultuur, hebben de maatjes samen gereflecteerd op de betekenis van hun eigen cultuur.
- Op 19 juni vond op initiatief van de werkgroep Menyala een gratis activiteit plaats in het kader van de toekomstige tentoonstelling *Menyala – De buitengewone geschiedenis van de Molukkers in Drenthe (2023)*. Dit evenement had als doel zowel het betrekken van de Molukse gemeenschap als het verzamelen van interessante verhalen en objecten voor de tentoonstelling. Het event bestond uit twee panelgesprekken met verschillende generaties Molukkers, spoken word-voordrachten, muziek en een markt voor het verzamelen van objecten en verhalen. Uiteindelijk hebben 53 personen mensen dit evenement bezocht.

BIJLAGE 1

- Op zondag 31 juli vond een Oekraïense dag plaats in het museum, gratis voor Oekraïense vluchtelingen, maar andere vluchtelingen waren ook meer dan welkom. Speciaal voor deze dag zijn Oekraïense rondleiders opgeleid die de bezoekers in hun eigen taal konden meenemen door het museum. De familieroute was ook in de Oekraïense taal beschikbaar. Om zoveel mogelijk vluchtelingen te bereiken is samengewerkt met verschillende Drentse gemeenten en de asielzoekerscentra in Assen.
- Op 26 september en 12 december organiseerde het museum, in samenwerking met het Macula Café in Assen, rondleidingen voor mensen met een visuele beperking bij de archeologische tentoonstellingen *In de ban van de Ararat* en *Sterven in schoonheid*.
- Op vrijdag 16 december hebben studenten van de academie Minerva het museum bezocht, waarbij zij workshops ‘tentoonstellingsteksten’ en ‘fotografie’ aangeboden hebben gekregen. Het bezoek stond in het teken van het project ‘van Leerplicht tot Ontwikkelrecht’. Daarin maken studenten

samen met vroegtijdige schoolverlaters een eigen tentoonstelling.

- Op 28 december vond er een gratis ontbijt plaats voor kansarme gezinnen met kinderen. Deze gezinnen waren uitgenodigd in overleg met Stichting Leergeld Noord-Drenthe en het ontbijt werd in samenwerking met Bar Brasserie Pingo samengesteld. De gezinnen konden na het ontbijt direct meedoen met de activiteiten van de reguliere familiedag. In totaal hebben 50 personen van het ontbijt gebruik gemaakt.
- Het museum heeft eind november meegedaan met de actie van Orange the world, de campagne tegen geweld tegen vrouwen en meisjes. In verband met de energiecrisis dit jaar niet met een oranje verlichte gevel, maar met een speciale vlag bij de entree.
- **Het Drents Museum biedt zijn diverse bezoekers in het museum een goed begeleide culturele ervaring bij de vaste presentatie en tijdelijke tentoonstellingen met passende informatie en gebruik van innovatieve manieren van publieksoverdracht.**

Het museum staat voor een crossmediale aanpak waarin bij een tentoonstelling een breed pakket aan producten en evenementen wordt ingezet om verhalen op uiteenlopende manieren te vertellen en zo een zo breed mogelijk publiek aan te spreken.

Voorbeelden daarvan waren in 2022 de zesdelig podcastserie *Frida's liefdes* bij *Viva la Frida!* en de verhalende audio-route bij *De Nebraschijf*.

Bij elke grote tentoonstelling hebben we in 2022 een uitgebreid randprogramma ontwikkeld, met onder andere verdiepende lezingen, rondleidingen, workshops, familieroutes en culturele activiteiten en events. Zie bijlage 2.

- **Het Drents Museum ontwikkelt programma's voor kunst- en erfgoededucatie voor verschillende onderwijsvormen en – niveaus.**

In 2022 zijn er nieuwe onderwijsprogramma's ontwikkeld bij een groot aantal tijdelijke tentoonstellingen. Dit jaar waren dat programma's bij *Unlimited*, *In de ban van de Ararat*, *Neo Rauch* en *Sterven in Schoonheid*.

BIJLAGE 1

Ook de doorlopende schoolprogramma's, waaronder de Historische Ontmoeting in *Het Grootste Poppenhuis van Nederland*, *Codename Energy* en de hybride les *Mysterie* in het veen, werden dit jaar weer aangeboden. Ook hebben we ons partnerschap met het Drenthe College voortgezet. Er is een nieuw, uitgebreid lespakket ontwikkeld bij de tentoonstelling *Sterven in schoonheid*, gericht op de MBO-opleidingen tot onderwijsassistent en pedagogisch medewerker. Daarvoor is een feestelijke kick-off geweest met docenten en museummedewerkers, waarbij een intentieverklaring is ondertekend om de relatie voort te zetten, uit te breiden en verder te verduurzamen.

- **Het Drents Museum functioneert ook voor buitenlandse bezoekers die ten minste Engelstalig kennis kunnen nemen van de informatie, verdieping en beleving die het Drents Museum zijn bezoekers bij de tijdelijke (internationale) tentoonstellingen en de vaste presentatie biedt.**

Alle tijdelijke tentoonstellingen zijn in 2022 gepresenteerd met Nederlandse en met Engelse teksten. De website van het museum heeft alle informatie van het museum, de topstukken en de tentoonstelling in het Nederlands, Engels en Duits aangeboden en op het social media-kanaal Instagram ook berichten in het Engels geplaatst. Labyrinthia zal begin 2024 geheel tweetalig (Nederlands en Engels) worden gepresenteerd.

DRENTSE WAARDE

De provincie wil dat het Drents Museum relevante kennis, ervaring en expertise deelt met andere musea in Drenthe en ze ondersteunt waar mogelijk. Dit is een logische rol voor het Drents Museum, gezien zijn positie en grootte. Daarnaast is het voor de provincie van belang dat het hoogwaardige, culturele aanbod van het Drents Museum bijdraagt aan de vrijetijdseconomie in Drenthe, de regionale binding, de waardering van de woonomgeving en het vestigingsklimaat voor bedrijven.

- **Het Drents Museum maakt zich hard voor een sterk museaal Drenthe.**

Sinds 1 januari 2022 heeft het museum een regioconservator in dienst, die zorgt voor een nauwere verbinding met de musea in Drenthe en zich sterk maakt voor verdere inhoudelijke professionalisering van de musea. Het museum heeft tevens zitting in het bestuur van het Platform Drentse Musea. Hiermee wordt museale expertise en bestuurlijke daadkracht ingebracht voor verdere kwaliteitsbevordering van de 54 musea in Drenthe. De samenwerking tussen de regioconservator en de coördinator van het Platform is in 2022 gestart en heeft zich meteen al vertaald in een aantal gezamenlijke activiteiten, waaronder een presentatie van de regioconservator en de medewerker collectieregistratie op het tiende Drentse Museumcongres op 30 mei en een gezamenlijke bijeenkomst Kennis en collectie-uitwisseling in Drenthe op 24 oktober. Daarnaast is er regelmatig onderling overleg tussen de regioconservator en de coördinator van het Platform om de advisering op verschillende vlakken af te stemmen.

BIJLAGE 1

- **Het Drents Museum stelt zich op als goede ‘naoer’ en deelt zijn museale kennis en expertise collegiaal met collega-musea en andere culturele instellingen in Drenthe.**

In 2022 werd vanuit diverse lagen van de organisatie expertise gedeeld met collega-musea en culturele instellingen in Drenthe, met als doel het cultureel erfgoed van Drenthe zo goed mogelijk te beheren en te presenteren.

De regioconservator heeft in 2022 het Veenpark in Barger-Compasuum en het Van Gogh Huis in Veenoord/Nieuw-Amsterdam geadviseerd en ondersteuning geboden bij de doorontwikkeling van beide musea.

- **Het Drents Museum heeft een ruimhartig bruikleenbeleid voor collega-musea in Drenthe.**

Bruiklenen zijn ook in 2022 weer ruimhartig en zonder winstoogmerk ter beschikking gesteld aan diverse musea in binnen- en buitenland. Alle bruiklenen zijn verleend volgens een door de Museumvereniging opgestelde landelijke bruikleenprocedure, waarbinnen veel aandacht

bestaat voor de veiligheid, de beveiliging en het behoud van het object. Zie voor alle bruiklenen Bijlage 4.

Met de komst van de regioconservator kon het bruikleenverkeer binnen Drenthe verder worden geoptimaliseerd.

- **Het Drents Museum neemt zitting in het bestuur van het Platform Drentse Musea.**

Het Platform Drentse Musea heeft als taken kennisdeling en professionele ondersteuning van alle musea in Drenthe op het gebied van educatie, vrijwilligers, pr en marketing, collectiebeleid en cultureel ondernemerschap. Het Hoofd Publiek heeft als vicevoorzitter zitting in het bestuur van dit Platform.

- **Het Drents Museum biedt waar mogelijk kosteloos tijdelijke depotruimte voor kwetsbare en/of kostbare objecten van de vijf in de Cultuurnota 2021–2024 genoemde musea van provinciaal belang.**

Van het depot van het Drents Museum wordt permanent gebruikgemaakt door Museum

De Buitenplaats te Eelde en tijdelijk gebruikgemaakt door Herinneringscentrum Kamp Westerbork.

- **Bij uitzonderlijke tentoonstellingen voert het Drents Museum onderzoek uit naar de economische spin-off in Drenthe.**

Voor de tentoonstelling *Viva la Frida!* is door het Rotterdams onderzoeksbureau Cigarbox een onderzoek uitgevoerd naar de economische spin-off. Met in totaal 139.285 bezoekers voor deze tentoonstelling kwam de spin-off uit op € 6.071.326 voor de stad Assen.

SPECIFIEKE EISEN 2022

- **Het Drents Museum zal de ‘Portal van Drenthe’ vormgeven voor de nieuwe collectiepresentatie in 2023 en betreft hierbij relevante partners.**

In 2022 zijn de uitgangspunten voor de Portalfunctie van de webbased app verder gedefinieerd, gebaseerd op de presentatie van Labyrinthia. Er zijn verkennende gesprekken gevoerd met de musea van provinciaal belang

BIJLAGE 1

om deze te informeren over *Labyrinthia* en de portalfunctie daarin. Daarna zijn de eerste inhoudelijke overleggen geweest met deze musea, inclusief Marketing Drenthe, Drents Archief, Drents Landschap en Huus van de Taol. Begin 2023 start het traject om de portal te gaan bouwen en vormgeven.

- **Het Drents Museum bereidt zich voor op het Van Goghjaar in 2023 in samenwerking met Marketing Drenthe, de gemeenten Coevorden, Emmen en Hoogeveen en de provincie Drenthe.**

De grote tentoonstelling over Van Goghs periode in Drenthe in 2023 in het Drents Museum is aanleiding tot dit Van Gogh in Drenthe-jaar 2023. Het museum heeft zitting in de stuurgroep, waarbij het samen met de provincie Drenthe, de gemeenten Hoogeveen, Coevorden en Emmen, het Recreatieschap Drenthe en Marketing Drenthe sturing geeft aan de activiteiten en de marketing van dit jaar. Vanuit het netwerk Van Gogh Europe en in samenwerking met de provincie Drenthe zijn in 2022 de voorbereidingen gestart voor een internationaal congres over Van Goghs

erfgoedlocaties dat in november 2023 in Emmen gaat plaatsvinden.

BIJLAGE 2

FACTS & FIGURES

TENTOONSTELLINGEN EN PRESENTATIES

- 8,6 is het algemene waarderingscijfer voor het museum en de tentoonstellingen, waarvan:
  - 8,2 voor **Viva la Frida!**
  - 8,6 voor **In de ban van de Ararat**
  - 8,7 voor **De Nebraschijf**
  - 8,3 voor **Sterven in schoonheid** (looptijd t/m 26 maart 2023)

3 GROTE TENTOONSTELLINGEN (Singelzaal)

Viva la Frida! – Life and art of Frida Kahlo

Verlengd t/m 18 april 2022

Twee van 's werelds belangrijkste Frida Kahlo-collecties kwamen voor het eerst bij elkaar in deze tentoonstelling: de vermaarde schilderijen en tekeningen uit het Museo Dolores Olmedo en een buitengewone

collectie van haar persoonlijke bezittingen als kleding, beschilderde korsetten en sieraden van Museo Frida Kahlo uit Mexico. De Mexicaanse Kahlo (1907–1954) is zonder twijfel een van de bekendste en meest geliefde kunstenaars ter wereld. Haar indrukwekkende kunstwerken, roerige leven en bijzondere levensstijl doen Kahlo uitgroeien tot een wereldwijd icoon én cultfiguur, met miljoenen volgers over de hele wereld. Met veel extra activiteiten in het museum en de stad werd deze tentoonstelling een van de grote blockbusters in museaal Nederland. In totaal bezochten 139.285 mensen deze tentoonstelling, die was vormgegeven door Perspekt Studio's in Haarlem.

In de ban van de Ararat – Schatten uit het oude Armenië

11 mei t/m 30 oktober 2022

De tentoonstelling liet aan de hand van topstukken uit het History Museum of Armenia in Jerevan de indrukwekkende geschiedenis en cultuur van Armenië zien. De circa 160 kostbare archeologische voorwerpen, voor een groot deel nog nooit in Nederland te zien geweest, werden rondom een prachtig decor

van de berg de Ararat en dierfiguren geplaatst: gouden en zilveren sieraden en bekers, wapens, aardewerken potten en bronzen beeldjes van dieren en krijgers dompelden de bezoeker onder in de rijke geschiedenis van Armenië. De vormgeving was van Perspekt Studio's in Haarlem. *In de ban van de Ararat* won de Museumtijdschrift Tentoonstellingsprijs 2022. Er kwamen 85.330 bezoekers naar deze tentoonstelling.

Sterven in schoonheid – De wereld van Pompeï en Herculaneum

Vanaf 20 november 2022

In deze tentoonstelling die nog tot en met 26 maart 2023 te zien is, staat het rijke leven van de inwoners van de Italiaanse steden Pompeï en Herculaneum centraal, vóór de alles-verwoestende uitbarsting van de vulkaan de Vesuvius. Bezoekers staan oog in oog met de schoonheid en kunst waarmee de inwoners zich omringden. Te zien zijn meer dan honderd archeologische kunstschaten uit het Museo Archeologico Nazionale in Napels en het Parco Archeologico Ercolano in Herculaneum, waaronder de bekende veelkleurige fresco's en

BIJLAGE 2

mozaïeken, marmeren en terracotta beelden, prachtige bronzen portretten en fonteinen, en gouden sieraden. Voor de vormgeving tekende NorthernLight uit Amsterdam. In 2022 kwamen al 18.700 bezoekers naar deze tentoonstelling.

4 TENTOONSTELLINGEN (Abdijzaal, Kloosterzaal en Brinkzalen)

Sam Drukker – De man in de spiegel

10 april t/m 17 juli 2022

Het Drents Museum verzamelt al decennia zelfportretten van kunstenaars. Sam Drukker (Goes, 1957) is één van hen. Hij maakte in de loop van de jaren een indrukwekkende reeks van zelfportretten, waarvan een aantal zich in onze museumcollectie bevindt. In deze tentoonstelling (met catalogus) lieten wij er circa 60 zien uit de periode 1980 tot nu. Het ontwerp van de tentoonstelling was in handen van Peter de Kimpe, die eerder tentoonstellingen maakte voor het Van Gogh Museum en het Groninger Museum. Drukkers zelfportretten werden in de tentoonstelling op een heel bijzondere manier gegroepeerd. Met als hoogtepunt een

panoramawand met 25 schilderijen, die samen een vogelvlucht leken te vormen. De spiegelwand ertegenover maakte het spectaculair. In de tentoonstelling werd de gelijknamige film *De man in de spiegel* getoond van Ben Geraerts, Lena Drukker en Erik Verhulst, die mede in samenwerking met het Drents Museum tot stand is gekomen.

Johanna van Eijbergen (1865–1950) – Markante metaalkunstenaar

16 april t/m 18 september 2022

Kleine, maar fijne tentoonstelling over de enige vrouw in Nederland die zich rond 1900 op het gebied van de metaalkunst waagde: kunstenaar Johanna van Eijbergen. Haar ontwerpen werden tussen 1904 en 1910 uitgevoerd door de Hengelose fabrikant G. Dijkers & Co. De vazen, schalen en vele andere voorwerpen kenmerken zich door wonderschone decoraties van gestileerde bloemen en dieren, met name insecten, vlinders en vissen. Met werken uit de eigen collectie kunst 1885–1935, bruiklenen van particulieren en werken van het Rijksmuseum Amsterdam en Museum Hengelo. Illustrator Merlijne Marell werd uitgenodigd om nieuw

werk te maken geïnspireerd door de kunst van Johanna van Eijbergen. Zij verbleef drie weken in Studio DM, de *artist residence* van het Drents Museum. Speciaal voor deze tentoonstelling maakte Marell een aantal tekeningen die gepresenteerd werden in de expositieruimte en de begeleidende publicatie. Door deze unieke samenwerking kon het museum laten zien dat de kunst rond 1900 ook vandaag de dag nog een bron van inspiratie is voor ontwerpers.

De Nebraschijf – De ontdekking van de hemel

6 augustus t/m 18 september 2022

De oudste realistische weergave van de sterrenhemel, de Nebraschijf, werelderfgoed Unesco, stond centraal in deze sfeervolle tentoonstelling. De uit ca. 1800 v. Chr. daterende schijf toont een de maan en het sterrenbeeld Pleiades en is waarschijnlijk als kalender gebruikt. Dit topstuk is normaal alleen bij de bruikleengever het Landesmuseum für Vorgeschichte in Halle (Duitsland) te zien. Bij hoge uitzondering werd het in 2022 in twee andere musea getoond: eerst in het British Museum in Londen en daarna in het Drents Museum in Assen.

BIJLAGE 2

In de tentoonstelling, vormgegeven door NorthernLight, maakten de bezoekers een reis van Nederland naar Nebra, waar de schijf is gevonden. Onderweg maakten ze kennis met vondsten en met gebruiken uit de bronstijd. De tentoonstelling werd voorzien van een audioverhaal gekoppeld aan een visuele beleving van projecties en animaties. De tentoonstelling kreeg een Special Mention van de German Design Award 2023 in de categorie Excellent Architecture / Fair and Exhibition.

Neo Rauch – Wegzehr

Vanaf 9 oktober 2022

Rauch is een van de meest toonaangevende hedendaagse kunstenaars en belangrijke representant van de Neue Leipziger Schule. In deze overzichtstentoonstelling lag de focus volledig op Rauchs werk op papier. In totaal omvatte de tentoonstelling ongeveer honderd werken op papier die voor het grootste deel nog niet eerder in Nederland getoond waren.

5 TENTOONSTELLINGEN EN PRESENTATIES
(Drostenhuis)**Kristina Schuldt – Brutal Paradis**

T/m 13 februari 2022

De overzichtstentoonstelling met werk van deze kunstenaar uit de Neue Leipziger Schule liet schilderijen zien die gebaseerd waren op Schuldts eigen ervaringen: liefdesverdriet, frustraties of onzekerheden, Schuldt haalt inspiratie uit falen. Vanuit een eigen crisis schildert ze zo een ervaring die voor iedereen begrijpelijk is. Een van de schilderijen op de tentoonstelling was de recente aankoop *VOID* die het museum in 2021 had aangekocht.

Unlimited – Zelfportretten uit eigen collectie

Vanaf 19 februari 2022

Speciaal voor deze tentoonstelling kroop de Nederlandse kunstenaar Sam Drukker in de rol van conservator. Zijn keuze bestond uit ruim vijftig zelfportretten uit de collectie van het Drents Museum.

Charlotte Schleiffert – Tolerance Test

20 februari t/m 8 mei 2022

De tentoonstelling bracht de monumentale ‘large drawings’ van de Rotterdamse kunstenaar Charlotte Schleiffert in een theatrale installatie voor het voetlicht. Het Drents Museum had de primeur van een Nederlandse tour. Het publiek kon *Tolerance Test* bezoeken als tentoonstelling, met actrice Romana Vrede als verteller, en op specifieke tijden als voorstelling bekijken, met actrice Kimberley Agyarko.

De tentoonstelling werd gerealiseerd door initiatiefnemer/curator Johan Idema, i.s.m. Charlotte Schleiffert, scenograaf Theun Mosk (ontwerp en licht), muziektheatergezelschap Touki Delphine (sound design), Rick Steggerda (tekst) en theatermaker/regisseur Mara van Vlijmen (regie).

Charlotte Schleiffert en Jeroen Kuster – presentatie werk Studio DM

31 mei t/m 24 juli 2022

Het kunstenaarsduo Charlotte Schleiffert en Jeroen Kuster verbleven in het voorjaar enkele

BIJLAGE 2

weken in Studio DM, de *artist residence* van het Drents Museum, om nieuw werk te maken. Vers uit het atelier presenteerden zij hun werk in de Balzaal van het museum, waarin Schleiffert naast een aantal nieuwe ‘large drawings’ ook landschappen en zelfportretten toonde en Kuster wonderlijke wezens uit plastic, schedels, verf, kerstballen en wat hij verder kon vinden.

De Vaandeldrager – Rembrandts vaandeldrager on tour

2 t/m 31 augustus 2022

Dankzij een unieke samenwerking van 12 musea reisde De Vaandeldrager van Rembrandt van Rijn vanaf dit voorjaar langs de 12 provincies van Nederland. In de zomer deed het topstuk Drenthe aan. Bij deze tentoonstelling was ook een installatie te zien van drie jonge Drenten: *De Vlaggenhijzers*, gemaakt door Okki Poortvliet, Vera Vos en Hans van der Werf. De ontmoeting tussen *De Vaandeldrager* en *de Vlaggenhijzers* ging over meer dan het wapperende stuk stof dat in de werken te zien was. Het ging in beide gevallen over trots, over de maker(s) zelf en over traditie.

Op zoek naar Frida

22 december 2022 t/m 8 januari 2023

Na de succesvolle tentoonstelling *Viva la Frida! – Life and art of Frida Kahlo* die in april van dit jaar afsloot met 140.000 bezoekers, was Frida Kahlo wederom in december te zien in het museum. In *Op zoek naar Frida* van 22 december 2022 tot en met 8 januari 2023 de winnaars van de kunstwedstrijd *Krabbé zoekt Kahlo* die de AVROTROS rondom de zevendelige tv-serie organiseerde. Opdracht aan de kijkers was om je te laten inspireren door de rebelse kunstenaar Kahlo en een werk in te sturen waarbij elke kunst- en stijlvorm toegestaan was. Maar liefst 1500 mensen namen deel aan de wedstrijd. Werken van 25 geselecteerde kunstenaars werden getoond in het museum.

VASTE COLLECTIE

In verband met de voorbereidende werkzaamheden voor de nieuwe collectiepresentatie was naast de tijdelijke tentoonstellingen slechts een klein aanbod aan vaste collectie te zien in het museum.

Archeologie

In de onderdoorgang van het museum is gedurende het hele jaar een kleine presentatie van onze beroemde veenlijken getoond, met onder ander het Meisje van Yde. In de nieuwe collectiepresentatie zullen de archeologische topstukken een definitieve plaats in het museum krijgen.

Nieuwe aanwinsten

Er werden op regelmatige basis nieuwe aanwinsten getoond in het museum. Zo was er een bijzondere slijpsteen van maar liefst 150 kilo te zien die door de hunebedbouwers gebruikt werd om vuurstenen bijlen mee te maken en aan het museum geschonken werd. Ook werd een monumentaal schilderij gepresenteerd dat Thérèse Schwartze maakte van haar nicht en collega-kunstenaar Lizzy Ansingh en dat dankzij de Vrienden van het Drents Museum toegevoegd kon worden aan de collectie. In het prentenkabinet van het Drostenhuis werd een bijzondere getekende voorstudie van *De Drentse Madonna* van Jozef Israëls gepresenteerd in combinatie met het schilderij en aan het eind van het jaar een zestal nieuwe aanwinsten voor de collectie Schilders

BIJLAGE 2

van Drenthe, waaronder vier schilderijen van Julius van de Sande Bakhuyzen, een schilderij van Willem Roelofs en een schilderij van Jozef Israëls.

Het Grootste Poppenhuis van Nederland

De kamers van de 18de-eeuwse belastingontvanger Johannes van Lier en zijn gezin zijn het hele jaar te zien geweest.

Studio DM – Artist in residence

In Studio DM kunnen beeldend kunstenaars, musici en auteurs in de stimulerende omgeving van het museum, de provincie Drenthe en de stad Assen bijzonder werk maken en tot een uitwisseling van ideeën en inspiratiebronnen komen. Het museum stimuleert hiermee de verdieping van de (artistieke) ontwikkeling en de praktijk van kunstenaars in binnen- en buitenland. In 2022 verbleven de volgende kunstenaars in Studio DM:

Januari

– Silke Lange

Maart t/m juni

– Charlotte Schleiffert en Jeroen Kuster

Juli

– Farad Gavzan en Hossein Tadi (Iran)

Augustus

– Marcel Möring

September

– Emii Alrai

November

– Stefan Schwarzer en Matthias Geisler

PUBLIEK

Het museum is in 2022 gesloten geweest tot 26 januari in verband met de landelijke coronamaatregelen. In de weken na de openstelling kwamen de bezoekers langzaam weer terug. Met een prachtige programmering hebben we 2022 kunnen afsluiten met **183.509** bezoekers. Hiermee zitten we weer op het niveau van voor de coronacrisis.

Zodra de verplichte maatregel van online tickets reserveren werd opgeheven, merkten we wel dat de online reserveringen sterk terugliepen. Eind 2022 was dat nog maar circa 25% van alle verkochte kaarten. Ondanks het feit dat we op alle mogelijke manieren stimuleerden om online te boeken, bleken de meeste van onze bezoekers toch te gaan voor aanschaf van een ticket bij de kassa.

BIJLAGE 2

BEZOEKERSPROFIEL

Van de ondervraagde bezoekers in 2022 was:

72,6% vrouw bij *Viva la Frida!*

59,5% vrouw *In de ban van de Ararat*

70,6% kwam van buiten het Noorden (Dr/Gr/Fr) bij *Viva la Frida!*

60,5% bij *In de ban van de Ararat*

39,6% bezocht het museum met partner bij *Viva la Frida!*

48,7% bij *In de ban van de Ararat*

27,6% bezocht het museum met vrienden bij *Viva la Frida!*

15,4% bij *In de ban van de Ararat*

35,3% was 60–69 jaar bij *Viva la Frida!*

37,2% bij *In de ban van de Ararat*

61,2% was 60+ bij *Viva la Frida!*

71,8% bij *In de ban van de Ararat*

66,2% kwam met de auto naar Assen bij *Viva la Frida!*

60,7% bij *In de ban van de Ararat*

27,8% kwam met de trein naar Assen bij *Viva la Frida!*

26,1% bij *In de ban van de Ararat*

42,4% bezocht voor het eerst het Drents Museum bij *Viva la Frida!*

16,8% bij *In de ban van de Ararat*

Bezoekers waren geïnformeerd via:

44,6% artikel of recensie bij *Viva la Frida!*

36,4% bij *In de ban van de Ararat*

13,1% website Drents Museum bij *Viva la Frida!*

25,9% bij *In de ban van de Ararat*

21% vrienden/familie/kennissen bij *Viva la Frida!*

10,7% *In de ban van de Ararat*

9,1% radio/tv programma bij *Viva la Frida!*

3,2% bij *In de ban van de Ararat*

WAARDERING

8,6 voor de gastvrijheid van het museum

7,8 voor de informatievoorziening bij de tijdelijke tentoonstellingen

8,0 voor de Museumshop

8,1 voor Bar Brasserie Pingo

8,2 voor *Viva la Frida!*

8,6 voor *In de ban van de Ararat*

8,7 voor *De Nebraschijf*

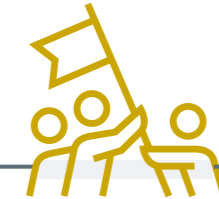
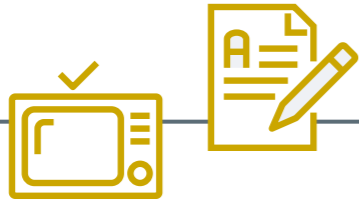
4,5 bollen (van 5) op Tripadvisor (2022 Travelers' Choice)

4,7 (van 5) op Facebook reviews (dit jaar zijn hier o.a. Spaanse, Duitse, Franse, Engelse en Nederlandse reviews achtergelaten)

4,4 sterren (van 5) op Google reviews

BIJLAGE 2

MEDIA

- 44** persberichten

- 3.209** artikelen (print en online, regionaal en landelijk) met een totaal bereik van 1.435.822.679 waarvan € 8.265.537 aan advertentiewaarde, waaronder:
  - € 1.140.998 voor *Viva la Frida!* (bereik: 144.523.550)
  - € 673.797 voor *In de ban van de Ararat* (bereik: 121.335.105)

- 2** landelijke televisie-uitzendingen NU TE ZIEN! over *Viva la Frida!* (AVROTROS) en Ivo op Zondag over *Sterven in schoonheid*

- 11** landelijke radioreportages over o.a. *Nebraschijf* en *Sterven in schoonheid* op NPO Radio 1

- 14** regionale televisie-uitzendingen

- 18** regionale radioreportages

- 1.786** artikelen zijn digitaal over het museum verschenen met een totaal bereik van 1.187.794.490, waarvan € 1.718.116 aan advertentiewaarde.

ONLINE MEDIA

- 607.858** unieke bezoekers www.drentsmuseum.nl

- 2,09** minuten gemiddelde verblijfsduur op de website

- 1.374.868** personen bereikt op Facebook

- 17.605** volgers op Facebook

- 317.805** personen bereikt op Instagram

- 10.439** volgers op Instagram

- 445.452** tweetweergaven

- 10.678** @DrentsMuseum-volgers op Twitter

- 3.385** volgers op LinkedIn

- 542.471** vertoningen van onze YouTube-videos

- 629** volgers (groei van 20%)

- 12** digitale nieuwsbrieven

- 26.422** ontvangers digitale nieuwsbrief

JOINTPROMOTION ACTIES

- 20x**, met onder andere:
- VriendenLoterij

  - Nationale Postcode Loterij

  - Museumkaart

  - SRC Reizen

  - Internationaal Filmfestival Assen

  - Gemeente Assen

  - Vaart in Assen

  - Hotel de Jonge

  - De Bonte Wever

  - Vrije Academie

  - AVROTROS

  - Italië Magazine

  - Ciao Tutti

  - De smaak van Italië

BIJLAGE 2

BEURZEN

- 1x** Preuvenement Assen, 26 t/m 28 augustus 2022

- 1x** Noorderzon Groningen, 28 augustus 2022

- 1x** Promotiedagen Groningen, 8 en 9 november 2022

PUBLIEKSEVENTS

- 7x** Frida Friday feestavond

- 1x** I-AM Frida avond met Eva Koreman en Cathelijne Blok

- 4x** theatervoorstellingen bij *Charlotte Schleiffert – Tolerance Test*, **89** personen

---

- 2x** Te Gastlezingen bij *In de ban van de Ararat*: Frank Westerman, **108** personen

---

- 1x** Concert bij *In de ban van de Ararat* van de Armeense violiste Meri Khojayan en de Nederlandse pianist Robert Poortinga, **82** personen

---

- 2050** deelnemers aan de VriendenLoterij Open dagen

- 1x** masterclass door Sam Drukker bij *Sam Drukker – De man in de spiegel*

- 2x** Masterclass borduren door Marlijne Marell bij *Johanna van Eijbergen*

OVERIGE ACTIVITEITEN

- Podcast ‘Op Frida’s Vleugels’

- Armeense dag

- Oekraïense dag

- Gratis toegankelijke dag bij de *Vaandeldrager* i.c.m. *Nebraschijf*

- Open Monumentendag

- Dag van de Drentse Geschiedenis

- Oktobermaand- Kindermaand

- Opa en oma-dagen en Verhalenweekend in de herfstvakantie

- Familiedag in de kerstvakantie

BIJLAGE 2

PUBLIEKSLEZINGEN/ARRANGEMENTEN

74x betaalde verdiepende lezingen tijdens de tentoonstelling *Viva la Frida!*
3415 bezoekers

4x arrangementen/lezingen van de Vrije Academie (*In de ban van de Ararat, Neo Rauch en kunstgeschiedenis in 1 dag, lezing De Vaandeldrager*)
105 deelnemers

3916 deelnemers gratis lezingen
In de ban van de Ararat

1285 deelnemers gratis lezingen
Sterven in schoonheid

RONDLEIDINGEN/ARRANGEMENTEN OP MAAT

7x rondleidingen *Musea in Gebaren*
30 deelnemers

8x keer bezoek *Prikkelarm*
60 deelnemers

16x Museum Plus Bus
610 deelnemers

2x *Onvergetelijk* rondleidingen
24 deelnemers

2x rondleiding voor mensen met een visuele beperking
30 deelnemers

3x keer Gekleurd Grijs
24 deelnemers

HUWELIJKEN

12 huwelijken, waarvan:

- 3** huwelijksvoltrekkingen in de Opkamer voor **117** personen
- 7** huwelijksvoltrekkingen in de Statenzaal voor **373** personen.
- 2** huwelijksvoltrekkingen in de Trouwzaal voor **15** personen.

BIJLAGE 2

ZAAVERHUUR

34x Statenzaal

34x Opkamer

5x Trouwzaal

11x Bar Brasserie Pingo, waaronder het benefietgala Light up the Summer van Ladies' Circle 39 uit Assen

10x zaalverhuur met een combinatie Statenzaal/Opkamer

12x zaalverhuur met een combinatie van meerdere zalen, waaronder een diner dat plaats vond in Pingo, Statenzaal en Opkamer

€ 159.350 omzet zakelijk arrangementen, publieksevents, rondleidingen en lezingen en zaalverhuur

ONDERWIJSPROGRAMMA'S

8 Cultuurmenu (176 PO-leerlingen)

16 Drentse Cultuur Academie (433 PO-leerlingen)

2 Kunstschooldagen (41 PO-leerlingen)

123 Losse boekingen PO en VO (5191 leerlingen), waarvan:

55 onderwijsprogramma's: *Viva La Frida!* (554 PO-leerlingen, 1421 VO-leerlingen, 571 MBO-studenten en 123 HBO-studenten)

16 onderwijsprogramma's: *Sterven in schoonheid* (32 PO-leerlingen, 523 VO-leerlingen en 123 MBO-studenten)

10 onderwijsprogramma's: *Het Grootste Poppenhuis van Nederland* (213 PO-leerlingen)

10 onderwijsprogramma's: *Mysterie in het veen* (89 PO-leerlingen en 253 VO-leerlingen)

5 onderwijsprogramma's:

Het geheim van de Ararat (24 PO-leerlingen en 133 VO-leerlingen)

4 onderwijsprogramma's: *Unlimited* (495 VO-leerlingen)

2 onderwijsprogramma's: *Een koffer vol spullen* (46 PO-leerlingen)

8 onderwijsprogramma's op maat (202 VO-leerlingen)

8 schoolgroepen op eigen gelegenheid (264 leerlingen en 14 MBO-studenten)

5 onlineprogramma's (111 PO-leerlingen)

BIJLAGE 2

ONDERWIJS

7523 leerlingen, waarvan:

3413 leerlingen Primair Onderwijs (PO)

3279 leerlingen Voortgezet Onderwijs (VO)

708 studenten Middelbaar Beroeps Onderwijs (MBO)

123 studenten Hoger Beroeps Onderwijs (HBO)

46 programma's: Culturele Mobiliteit (CulMo) met **1682** leerlingen, waarvan:

436 leerlingen voor de CulMo *Mysterie in het Veen*

840 leerlingen voor de CulMo *Sigismund/ Historische ontmoeting*, combiprogramma Drents Museum/Drents Archief

177 leerlingen voor de CulMo *Codename: Energy*

40 leerlingen voor de CulMo *Viva La Frida*

189 leerlingen voor de CulMo *Het geheim van de Ararat*

PRIJZEN

Langmanprijs

In januari 2022 ontving het Drents Museum, samen met het Groninger en het Fries Museum de Langmanprijs 2021. De Langman Prijs (genoemd naar Harrie Langman, minister van Economische Zaken in de jaren 70 van de vorige eeuw die opkwam voor het belang van het Noorden) wordt uitgereikt aan een persoon of instantie die grenzeloos denkt, handelt, bestuurt, onderneemt en daarmee impulsen geeft aan de noordelijke opinievorming en/of economische ontwikkeling. De prijs werd voor de eerste keer toegekend aan drie individuele instanties die gezamenlijk een stevige bijdrage hebben geleverd aan het welzijn in Noord-Nederland.

Museumschrift Tentoonstellingsprijs 2022

De tentoonstelling *In de ban van de Ararat – Schatten uit het oude Armenië* is de winnaar van de Museumtijdschrift Tentoonstellingsprijs 2022. De prijs wordt jaarlijks uitgereikt aan de beste tentoonstelling van het culturele jaar en is een samenwerking van Museumtijdschrift, het Prins Bernhard Cultuurfonds en de Vrije Academie. In 2019 won het Drents Museum de Museumtijdschrift Tentoonstellingsprijs eveneens, toen met de tentoonstelling *Iran – Bakermat van de beschaving*. Aan het winnen van de prijs is een bedrag verbonden van € 10.000.

BIJLAGE 2

PARTNERS

Het Drents Museum werd ondersteund door:

1 hoofdsponsor: NAM

3 begunstigers: VriendenLoterij, Stichting Beringer Hazewinkel, C&W De Boer Stichting

3 subsidieverstrekker: provincie Drenthe en Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, gemeente Assen

1 co-financier voor 3 medewerkers collectie en inhoud: Mondriaan Fonds

2.395 Drents Museum Vrienden, waarvan:

924 Vrienden (35 euro)

1.370 Combivrienden (60 euro)

30 Vriendplus (90 euro)

4 Bijzondere Vrienden (Vriendplus >90 euro)

30 Drosten (750 euro)

37 YOUNG Culture Club, waarvan:

12 Youngsters

22 Youngsters-duo

1 Youngster via kunstenaarstarief

2 Youngsters-duo via kunstenaarstarief

76 Drents Museum Businessclubleden: ABC Nova, A. de Boer Groentotaal, Afier accountants + adviseurs, AlbertsKleve bureau voor grafisch ontwerp BNO, Alpha Adviesbureau, Apricot, Aprisco B.V., Atlas Letselschade, Autentieg, B15 I&M bv, Bekking & Blitz, Betech, Bierens van Boven advocaten, Bloemsma+Faassen, Bramigo Tex Mex restaurant, City Hotel de Jonge, Comfort Groep BV, De Buurderij Balloo, De Willigen + Partners, DG Beveiliging en Communicatie, DNK, Drukkerij van Gorcum, Effektief, G4S Secure Solution, Gemeente Assen, Gemeente Borger-Odoorn, Gemeente Coevorden, Gemeente De Wolden, Gemeente Emmen, Gemeente Groningen, Gemeente

Hoogeveen, Gemeente Midden-Drenthe, Gemeente Westerveld, Gemeente De Wolden, Grandcafé 't Wapen, Greenledwalls, Groenhout Makelaars, Hof van Saksen, Hotel Van der Valk Assen, Huize Huijgen Makelaars Assen, ING, JAV Studio's, Karmelieten B.V., Karssens Vastgoed B.V., KLOK Onderhoud- en Afbouwgroep B.V., Koninklijke van Gorcum, KroeseWevers accountants en adviseurs, Leijdsman Installaties bv, Liff Assen, McDonalds, Marketing Drenthe, Multicopy Assen, Newz Marketing & Media, Oving., Pienter, Ploegmakers beheer B.V., Preadyz, Rabobank Assen en Noord-Drenthe, REIN Advocaten & Adviseurs, RTV Drenthe, Sax Architecten, SRC-Reizen, Sunoil Biodiesel, Talent Performance, TCA Telecom & ICT, Tjuidhof Daverschot & De Jong Posthumus, Trip Advocaten & Notarissen, Univé Noord- Nederland, UNP accountants adviseurs, Vermaat groep, Verstraaten en Hoogeveen Orthodontisten, Waanders Uitgevers, Warenhuis Vanderveen Assen, WBOOKS, Ziengs Schoenen BV, Zorggroep Drenthe

BIJLAGE 2

RELATIE-EVENTS

5x Netwerkbijeenkomst Businessclub Drents Museum:

- Businessclub Kunst aan het Hof – Hof van Saksen
- Businessclubontbijt op locatie bij Restaurant Apricot
- Businessclub meets *Sam Drukker*
- Businessclub op locatie bij Oving Projectinrichting
- Businessclub bijeenkomst *Italian Colziona*

2x Preview Vrienden van het Drents Museum

- *In de ban van de Ararat – Schatten uit het oude Armenië*
- *Sterven in Schoonheid – De wereld van Pompei en Herculaneum*

1x Bijeenkomst Drogen van het Drents Museum

- High tea met Thérèse Schwartz

4x Event Young Culture Club Drents Museum

- YOUNG Culture Club bezocht voorstelling *Tolerance Test* en maakte kennis met de kunstenaars Charlotte Schleiffert en haar partner Jeroen Kuster in ons artists in residence – Studio DM.
- YOUNG Culture Club ontmoette de kunstenaar Sam Drukker bij zijn tentoonstelling *De man in de spiegel*
- YOUNG Culture Club ontmoette de kunstverzamelaar Ger van Dam
- YOUNG Culture Club bezocht de Schatkamer van Drenthe (depot Drents Museum)

8x Openingsevents met totaal 1.018 bezoekers:

- *Opening Charlotte Schleiffert*
- *Opening Sam Drukker – De man in de spiegel*

- *Opening Armenië – In de ban van de Ararat*
- *Symposium Johanna van Eijbergen – Johanna en de rest*
- *Opening Nebraschiff*
- *Opening Neo Rauch - Wegzehr*
- *Opening Sterven in schoonheid – De wereld van Pompei en Herculaneum*
- *Opening Krabbé zoekt Kahlo*

2x Overige relatie-events

- Sunday afternoon with *Viva la Frida!* met singer-songwriter Evelien Keesmaat (alias KEES), Commissaris van de Koning Jetta Klijnsma en acteur, filmregisseur en kunstenaar Jeroen Krabbé
- *Mossel&More Party* i.s.m. met Bar Brasserie Pingo, TRIP Advocaten/Notarissen, Grandcafé 't Wapen en UNP Advocaten/Adviseurs

BIJLAGE 2

MUSEUMSHOP

2022 was ook voor de museumshop een heel goed jaar. Met een omzet van ruim € 824.000 hebben we niet alleen kunnen bijdragen aan toekomstige projecten van het museum, maar vooral ook heel veel mensen blij kunnen maken met een mooie herinnering aan hun bezoek. En die maand dat we gesloten waren, is dan al gauw vergeten.

Viva la Frida! was in alle opzichten exceptioneel te noemen; met een zeer uitgebreid Frida-assortiment en meer bezoekers die iets kochten in de shop, werden er ook grotere bedragen uitgegeven. Maar ook na Frida bleef de winkel goed draaien. Tijdens *In de ban van de Ararat* zijn we als winkel samenwerkingen aangegaan met o.a. het History Museum Armenia, die ons prachtige replica's van de tentoongestelde objecten leverde. Of met de Fair Trade organisatie in Armenië; een mooie manier om de lokale Armeense ondernemers te steunen en prachtige handgemaakte folklore in de shop aan te kunnen bieden.

Een bijzondere samenwerking hadden we ook met hedendaags ontwerper en illustrator Merlijne Marell die niet alleen de illustraties maakte bij *Johanna van Eijbergen*, maar ook een aantal exclusieve ontwerpen leverde voor de winkel voor op notebooks, kaarten en voor een pin van een vliegend hert.

Enigszins verrast werden we door de enorme populariteit van alle merchandise bij *De Nebraschijf*. Werkelijk alles met een afbeelding van deze beroemde schijf vloog uit de winkel.

Sterven in schoonheid bood tenslotte een mooie gelegenheid om volop in de Romeinse wereld te duiken met allerlei replica beelden, sieraden en prints. Opvallend hierbij was ook het aantal boeken dat men kocht over de Romeinen: hun mode, keizers, verkeer, geschiedenis; het blijft onze bezoekers onverminderd boeien.

De webshop via de Dutch Museum Giftshop heeft ook na de Fridamania gestaag haar bestaansrecht bewezen. Steeds meer musea verbinden zich aan het platform en de bekendheid ervan groeit; ook van belang voor het Drents Museum. Met bijna € 8.000 omzet

uit de webshop en veel 'gratis' marketing, is dit toch een belangrijke aanvulling op de fysieke shop.

€ 824.569 omzet excl. BTW

€ 401.185 bijdrage aan exploitatie

107.000 artikelen (ruim) verkocht aan **46.000** klanten

1 op de 4 bezoekers kocht iets in de shop (meer dan in voorgaande jaren)

€ 17,94 excl. BTW gemiddeld per klant besteed

€ 4,49 excl. BTW gemiddeld per bezoeker besteed

18.500 boeken verkocht, waarvan **8.500** eigen uitgaven

30.000 postkaarten en **6.000** kaartenmapjes

De Museumshop wordt in eigen beheer geëxploiteerd.

BIJLAGE 2

HORECA

Bar Brasserie Pingo wordt inmiddels geroemd als een van de mooiste museumcafé's van Nederland en veel bezoekers weten de weg naar Pingo inmiddels wel te vinden.

Met de verruimde openingstijden van *Viva la Frida!* was het mogelijk om ook op de vrijdagavond het museum te bezoeken. Toch bleef vaak rustig op de vrijdagavonden met een gemiddeld aantal van 30 bezoekers. Te rustig, en dus tijd voor actie. Met nog zeven vrijdagavonden voor de boeg werd in 2022, samen met horecapartner Vermaat, gewerkt aan een aantrekkelijk concept waarbij een bezoek aan de tentoonstelling gecombineerd kon worden met feest in Bar Brasserie Pingo. Tijdens *Frida Friday* zorgde een DJ voor muziek, de voetjes konden van de vloer en een shotje tequila deed de rest.

Met de introductie van Frida Friday hebben we bijna 1.500 bezoekers weten te bereiken, waarbij ook de jongere generatie (24-45 jaar) werd aangesproken.

€ 915.866 was de omzet van Bar Brasserie Pingo

€ 74.662 bijdrage aan exploitatie Drents Museum

De exploitatie van Grandcafé Krul/Bar Brasserie Pingo is uitbesteed aan Vermaat Groep.

PERSONEEL

Bijna **50 fte**, waarvan:

47 medewerkers met een vast contract

27 tijdelijke medewerkers *

4 medewerkers via zzp-constructie op projectbasis

52 vrijwilligers, waarvan:

41 bij de informatiebalie

11 overig (depot, educatie, evenementen, conservatoren)

8 stagiairs

14 medewerkers uit dienst gegaan (pensioering, nieuwe baan, aflopen tijdelijk contract)

6 personen in dienst gekomen (nog niet alle vacatures in 2022 ingevuld)

Circa **5** personen ingehuurd van beveiligingspartner G4S

5.58% ziekteverzuim. Dit percentage werd vooral veroorzaakt door langdurig ziekteverzuim, voornamelijk niet werk-gerelateerd.

* Hoog aantal tijdelijk contracten wordt veroorzaakt door vervulling vacatures met jaarcontracten en verlenging tijdelijke contracten van eind 2021 nieuw opgericht publieksteam.

BIJLAGE 2

OPLEIDINGEN

Ook in 2022 kon iedere medewerker en vrijwilliger cursussen, workshops, trainingen en lezingen volgen bij het online leerplatform GoodHabit via een account van het Drents Museum. Nog lang niet iedereen maakt hiervan gebruik. Voor 2023 is het streven om deze mogelijkheid voor persoonlijke ontwikkeling nadrukkelijk aan te bevelen en gericht adviezen te geven.

Naast online is er ook ‘fysiek’ aan trainingen en cursussen deelgenomen. Iedere medewerker beschikt over een persoonlijk ontwikkelbudget. Een greep hieruit, zowel individueel als in groepsverband:

- Leergang Toezichthouden in de cultuursector, crm LiNK
- Incompany training digitale toegankelijkheid en toegankelijkheid voor ontwerpers, Accessibility
- Proactief beveiligen
- Risicomanagement
- BHV-training
- Diversiteit en Inclusie
- Commerciële vaardigheden

FINANCIËN

€ 10.070.133 bedraagt de jaaromzet van het Drents Museum

42% van deze omzet werd door het museum zelf verdiend

9.111 bezoekers (8%) betaalden de volle entreprijs

88.030 Museumkaarthouders (48%)

CO-FINANCIERS TENTOONSTELLINGEN

Viva la Frida!

Blockbusterfonds
 Turing Foundation
 Prins Bernhard Cultuurfonds
 Fonds 21
 Gemeente Assen
 Provincie Drenthe
 Stichting Beringer Hazewinkel
 NAM
 AeroMexico
 Bar Brasserie Pingo
 City Hotel de Jonge

In de ban van de Ararat

Prins Bernhard Cultuurfonds

Sterven in schoonheid

SRC Reizen

Neo Rauch

SRC Reizen

Labyrinthia

Provincie Drenthe
 Gemeente Assen
 VriendenLoterij
 Mondriaan Fonds
 Stichting Dioraphte
 BPD-cultuurfonds

De Vaandeldrager van Rembrandt

Rijksmuseum i.c.m. VriendenLoterij

De Nebraschijf

Mondriaan Fonds

BIJLAGE 2

Sam Drukker

2x particuliere stichting (anoniem vermeld)

Labyrinthia

Eind 2022 zijn we gestart met de sponsor-campagne voor *Labyrinthia*. Er zijn verschillende partnership-pakketten samengesteld voor bedrijven en particulieren om zich aan deze nieuwe collectiepresentatie te verbinden. De campagne is gelanceerd tijdens de Promotiedagen in Groningen (8 en 9 november 2022) en heeft in 2022 al 1 zaalpartner, 1 donateur en een aantal voorlopige donateurs opgeleverd. In 2023 wordt de campagne verder uitgerold.

BIJLAGE 3

AANWINSTEN

De collectie van het Drents Museum telt in 2022 circa 96.000 objecten, waarvan:

- Circa 93.500 objecten uit de provinciale collectie (waarvan 99% digitaal geregistreerd)
- Circa 2.500 objecten als bruikleen van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, diverse stichtingen en particulieren

De totale collectie bestaat uit circa:

- 13.500 objecten Archeologie
- 35.000 objecten Drentse geschiedenis
- 40.000 objecten Kunst 1885-1935
- 5.200 objecten Hedendaags realisme
- 2.150 objecten Numismatica

In 2022 zijn er totaal **1.307** aanwinsten geregistreerd.

HEDENDAAGS REALISME

1.049 aanwinsten

Schenkeningen

- Sam Drukker, Poëziealbum als schetsboek, schenking van de kunstenaar
- Navid Nuur, Contact | 52.6769, 699725 | 425.000 v. Chr.–2021
- Charlotte Schleiffert, schilderij Assen. Port Natalweg 2, schenking van de kunstenaar
- Oscar Venema, schilderij, schenking van de kunstenaar
- Hugo Tieleman, schilderij Heavy Metal 33
- Helma Finze, Bloody flowers I, II, III
- Carolein Smit, beeldhouwwerk Haas, schenking Wil en Jan Stoker
- Ina van Zyl, tekening Op zoek naar de waarheid (Flo I), schenking van de kunstenaar
- 1/12de Deel van 307 werken van kunstenaars als Matthijs Röling, Dick Pieters, Sam Drukker en Mario ter Braak, schenking van de heer A. Adriaansen en mevrouw W.J. Adriaansen-van der Stok

Aankopen

- Fokko Rijkens, schilderij MESSAGE XV, met steun van de VriendenLoterij
- Simon Schrikker, beeld Octopus, met steun van de VriendenLoterij
- Aris Kalaizis, schilderij Selbst I, met steun van de VriendenLoterij
- Charlotte Schleiffert, schilderij Mr. Johnson, met steun van de Stichting Vrienden van het Drents Museum
- Rosa Loy, schilderij Self-portrait, met steun van de VriendenLoterij
- Christoph Ruckhäberle, 2 tekeningen en 1 schilderij Untitled, met steun van de VriendenLoterij
- Piet van de Boog, schilderij zelfportret, met steun van de VriendenLoterij
- Wout Muller, schilderij Twee naakten in een bos, met steun van de Stichting Vrienden van het Drents Museum
- Wout Muller, kar, met steun van de YOUNG Culture Club
- Matthias Garff, insektenkasten Italië II, III, V, met steun van de VriendenLoterij
- Stefan Schwartz, 7 tekeningen, met steun van de VriendenLoterij

BIJLAGE 3

- Harry Cock, boek en foto Reddende alledaagsheid II, met steun van de VriendenLoterij
- Kristina Schuldt, schilderij Gift, met steun van de VriendenLoterij
- Hartwig Ebersbach, schilderij Selfie I, met steun van de VriendenLoterij
- Adriana van Zoest, schilderij Opperste concentratie, met steun van de VriendenLoterij
- Denis Hahn, schilderij o.T. 2022, met steun van de VriendenLoterij
- Tino Geiss, schilderij Wunderkammer, met steun van de VriendenLoterij
- Stephan Balkenhol, beeldhouwwerk Selbst-portrait, met steun van de VriendenLoterij
- Neo Rauch, litho Ein kleines Licht, met steun van de VriendenLoterij
- Cathalijn Wouters, schilderij The View, met steun van de VriendenLoterij
- Aad Donker, schilderij Zelfportret, met steun van de VriendenLoterij
- Ina van Zyl, schilderij Sad Light, met steun van de VriendenLoterij

Bruiklenen

- Matthijs Röling, 62 schilderijen, bruikleen Stichting Cees Roling Family Fund
- Hermann Markard, 920 schilderijen en tekeningen, bruikleen Fonds Collectie Anna en Hermann Markard

DRENTSE GESCHIEDENIS**149** aanwinsten**Schenkeningen**

- Hein Kray, 27 boeken, schenking T. Doornbos
- J.A. Deodatus, 9 tekeningen en drukwerk, schenking Cateleyne Deodatus
- J.A. Deodatus, 24 tekeningen en drukwerk, schenking erven familie Deodatus
- Willem Roelofs, schilderij Hunebed bij Tynaarlo, schenking Kamer van Koophandel Utrecht
- Elf familieportretten van 18e en 19e-eeuwse Drenten, schenking R.R.F. Habiboe
- Jan Kagie, schilderij Boerderij in Drenthe
- Twee vaandels T(er) A(ller) V(ermaak) te Exloo 1911 en collectie kledinghangers van verdwenen kledingzaken in Drenthe, schenking Jan Geerts, Exloo

- Twee ronde houten borden horende bij het bezoek van Emma en Wilhelmina aan Assen in 1895, schenking Het Drentse Landschap
- Foto van de openbare lagere school in Klazienaveen uit ca. 1925, schenking Donny Meertens
- 29 Speldjes Winterhulp 1941, schenking Jelgersma
- Vijf zilveren voorwerpen van zilversmeden uit Assen, schenking Jeanne van Ammers-Douwes
- Hoedenblik met diverse mutsen, schenking Elizabeth Stoit
- Rouwhaarstuk, portret en sjaal, schenking uit de nalatenschap van B. en E. van Haersma Buma-van Werkum
- Vleesmolen, schenking Willem Braam
- Asbak automobielbedrijf R. van de Berg, Hollandscheveld, Aardewerken bokaal met tekst Gemeente Assen en het wapen van Drenthe, Rozet ter herinnering aan 25-jaar Drentse Rijwiel Vierdaagse 1966-1990
- Zes rijwielbelastingplaatjes in boenwasblik
- Gebreide muts en een paar gebreide kousen, schenking San van Esschoten
- Een paar kinderklompjes uit 1929 gedragen te Alteveer, schenking erven Giezen

BIJLAGE 3

- Poppell aansteker in originele verpakking
- Halssnoer en diverse foto's, schenking Hella Prins
- Sleutel Huis van Bewaring Assen gebruikt bij overval 11 december 1944, schenking familie Bastiaanse
- Twee damesjakken en drie rokken, schenking L. Adolfs-Koops

Aankopen

- Zilveren Thoraschild van de synagoge van Coevorden, met steun van de Stichting Vrienden van het Drents Museum
- Jeroen Kuster, 40 tekeningen van bomen of stuiken in Assen en omstreken, met steun van de VriendenLoterij
- Willem Roelofs, schilderij Thuiskomst van de kudde, met steun van de Stichting Beringer Hazewinkel
- Blik van schaatser Jan Bols, vervaardigd bij blikfabriek Verblifa, Hoogeveen, met steun van de VriendenLoterij
- Verkeersspel Baggelhuizen, met steun van de VriendenLoterij

KUNST 1885–1935**107 aanwinsten****Schenkeningen**

- Chris Lebeau, tafellaken en acht servetten van motief Zwaantje, schenking N.J. Barneveld-Schelling
- Hendrik Johannes Haverman, schilderij Meisjesportret, schenking Vera Funke
- 33 Schilderijen van de Bergense School, schenking M.C. Quivooy
- Piet(er) Wiegersma, glas-in-loodraam met Wapen van Drenthe, schenking Harm Eleveld
- Georg Henri Lantman, twee broches, schenking W.F. de Jong

Aankopen

- Georg Rueter, schilderij Atelier van de schilder Willem van Konijnenburg, met steun van de VriendenLoterij
- Thérèse Schwartz, schilderij Portret van Lizzy Ansingh, met steun van de Stichting Vrienden van het Drents Museum
- Schilderij van Louis Albert Roessingh, twee schilderijen van Alphonse Stengelin, 3 vuistbijlen, zakbijbel, trotseerloodje en

tabaksdoos uit de nalatenschap van Geert Kuiper, met steun van de VriendenLoterij

- Johanna van Eijbergen, schaal, met steun van de VriendenLoterij
- Eduard Karsen, schilderij Zicht vanuit atelier en Therese van Hall, beeldje Jongentje, met steun van de VriendenLoterij
- Chris Lebeau, acht hoornen sierraden, met steun van de VriendenLoterij
- Franz Metes, reclamebord Mauvine waterverf, met steun van de VriendenLoterij
- Merlijne Marell, drie prenten t.g.v. de tentoonstelling Johanna van Eijbergen, met steun van de VriendenLoterij
- Johanna van Eijbergen, schaal vliegende herten, met steun van de VriendenLoterij

Bruiklenen

- 34 Beeldjes en vazen van diverse ontwerpers, bruikleen erven mevrouw H. de Niet-van Leer

ARCHEOLOGIE**2 aanwinsten****Schenkeningen**

- Geslepen dissels en kling van Falster vuursteen, schenking dhr. P.B. Kooi

BIJLAGE 4**BRUIKLENEN**

306 tijdelijke bruiklenen aan 24 instellingen
41 instellingen hebben langdurige bruiklenen

Geregistreeerde instellingen

- Museum Paul Tetar van Elven, Delft, 15 oktober 2021 – 28 februari 2022, 2 werken van Thérèse Schwartze, verlengd tot en met 8 mei 2022
- Museum JAN, Amstelveen, 4 november 2021 – 20 maart 2022, 4 werken van Sam Drukker, verlengd tot en met 26 juni 2022
- Groninger Museum, Groningen, 23 april 2022 – 30 oktober 2022, 73 objecten uit de collectie Historie
- Villa Mondriaan, Winterswijk, 29 april 2022 – 25 september 2022, 3 werken van Simon Maris
- Rijksmuseum Twenthe, Enschede, 18 juni 2022 – 4 september 2022, 1 werk van Charlotte Schleiffert
- Singer Laren, Laren, 13 september 2022 – 8 januari 2023, 2 werken uit de collectie Kunst 1885-1935
- Museum De Proefkolonie, Frederiksoord, 24 september 2022 – 22 april 2023, 6 munten uit de collectie Historie

- Fraeylemaborg, Slochteren, 15 oktober 2022 – 26 februari 2023, 1 werk van Rein Pol
- Zuiderzeemuseum, Enkhuizen, 10 december 2022 – 10 april 2023, 1 werk van Albert Neuhuys
- Museum Wierdenland, Ezinge, 16 december 2022 – 4 juni 2023, 7 werken van Matthijs Röling

Niet geregistreeerde instellingen

- C+B Museum, Grolloo, 31 maart 2017/ 28 april 2021 – 28 april 2023, 31 objecten met betrekking tot Cuby+Blizzards
- Keramisch Museum Goedewaagen, Nieuw-Buinen, 4 april 2021 – 3 oktober 2021, 2 objecten van de Porceleyne Fles, verlengd tot en met 30 mei 2022
- Stichting Schulte huus Diever, Diever, 15 april 2022 – 31 oktober 2022, 25 objecten uit de collectie Archeologie
- Stedelijk Museum Meppel, Meppel, 3 juli 2021 – 2 januari 2022, 18 werken van André Idserda
- Museum Thijnhof, Coevorden, 2 december 2021 – 27 februari 2022, 2 werken van Frans van der Veen

- Nieuw Dakota, Amsterdam, 12 mei 2022 – 10 juni 2022, 1 werk van Charlotte Schleiffert
- Synagoge Coevorden, Coevorden, 15 mei 2022 – 17 juli 2022, zilveren thoraschild
- Arti et Amicitiae, Amsterdam, 2 september 2022 – 2 oktober 2022, 11 werken uit de collectie Kunst 1885 – 1935
- Rechtbank Noord-Nederland, locatie Assen, 9 september 2022 – 12 september 2022, sleutel huis van bewaring
- Museum Thijnhof, Coevorden, 2 september 2022 – 18 december 2022, 2 werken van Herman von Dulmen Krumpelmann
- Warenhuis Vanderveen, Assen, 10 september 2022 – 18 december 2022, 40 blikken uit de collectie Historie

Buitenlandse instellingen

- Landesmuseum für Vorgeschichte, Halle (Saale) (DE), 4 juni 2021 – 9 januari 2022, 18 objecten uit de collectie Archeologie
- Connecticut Science Center, Hartford (USA), 21 oktober 2021 – 17 mei 2022, veenlijk vrouw van Zweeloo

BIJLAGE 4

- South Tirol Museum of Archaeology, Bozen/ Bolzano (IT), 22 november 2021 – 7 november 2022, 1 klokbeke uit de collectie Archeologie
- Landesmuseum Hannover, Hannover (DE), 1 april 2022 – 31 oktober 2022, 22 objecten uit de collectie Archeologie

Langdurige bruiklenen

- Amsterdamse School Museum Het Schip, Amsterdam, 5 objecten van George Henri Lantman
- Bonnen Openbare School, Gieten, 1 bijl
- Breda's Museum, Breda, 1 tekening
- Drents Archief, Assen, kaarten en platen, foto's en ansichtkaarten, collectie Jan Giudici
- Drukkerijmuseum, Meppel, etspers uit atelier van Chris Lebeau
- De Nederlandsche Bank, Amsterdam, 52 zilveren munten vondst Zuidlaren
- Fries Museum, Leeuwarden, 1 schilderij
- Fries Scheepvaartmuseum, Sneek, 11 historische voorwerpen
- Gemeente Museum Helmond, Helmond, 5 werken van Dirk Nijland
- Groninger Museum, Groningen, 1 zilveren vork

- Limburgs Museum, Venlo, 1 schilderij van Willem van Konijnenburg en 1 van J.W. Pieneman
- Herinneringscentrum Kamp Westerbork, Westerbork, groot aantal historische voorwerpen
- Herv. Gemeente Vledder, Vledder, Romaans doopvont
- Hunebedcentrum, Borger, groot aantal archeologische voorwerpen
- Kapiteinshuis Pekela, Groningen, spanendoos
- Museum Arnhem, Arnhem, 1 schilderij van Chris Lebeau
- Bibliotheek Hoogeveen, 2 archeologische en 3 historische voorwerpen
- Museum Vosbergen, Eelde, hobo
- Museumboerderij De Karstenhoeve, Ruinerwold, diverse historische voorwerpen
- Nationaal Vlechtmuseum, Noordwolde, 5 voorwerpen uit de collectie Kunst 1885–1935
- Natura Docet, Denekamp, 1 natuurhistorisch voorwerp
- Ned. Herv. Gemeente Anloo, diverse archeologische voorwerpen
- Ned. Herv. Gemeente Diever, Diever, bissekist
- Ned. Herv. Gemeente Dwingeloo, Dwingeloo, 2 wapenschilden

- Ned. Herv. Gemeente Norg, Norg, Romaans doopvont
- Ned. Herv. Gemeente Peize, Peize, Romaans doopvont
- Ned. Herv. Gemeente Roden, Roden, Romaans doopvont
- Ned. Herv. Gemeente Vries, Vries, Romaans doopvont
- Ned. Herv. Kerk Emmen centrum, Emmen, Romaans doopvont
- Ned. Herv. Kerk Rolde, Rolde, Romaans doopvont en diverse archeologische voorwerpen
- Ned. Herv. Kerk Zweeloo, Zweeloo, Romaans doopvont
- Nederlands Openluchtmuseum, Arnhem, een kogelpotje
- Nieuwland Erfgoedcentrum, Lelystad, 2 archeologische voorwerpen
- Provinciehuis, Assen, diverse historische voorwerpen en kunstwerken
- Stedelijk Museum Coevorden, Coevorden, diverse archeologische en historische voorwerpen
- Stichting Aold Daol'n, Dalen, diverse archeologische voorwerpen

BIJLAGE 4

-
- Stichting Bourtange, Bourtange, enkele stoelen
  - Stichting Drents landschap, 1 schilderij
  - Stichting Drents landschap/ Ottenshuus Orvelte, Orvelte, groot aantal historische voorwerpen
  - Stichting Erfgoed Muskee, Grolloo, diverse historische voorwerpen
  - Stichting Van Gogh & Drenthe, Nieuw-Amsterdam, groot aantal historische voorwerpen

BIJLAGE 5

PUBLICATIES

- Heuvel, F.C. van , 'Schapenschilderoord Drenthe', *Kwartaalblad Het Drentse Landschap*, 114, p. 30-31.
- Rens, A.J.J. e.a., *Johanna van Eijbergen 1865-1950*, Assen (Drents Museum)/Zwolle (WBOOKS) 2022.
- Rus, S., 'Kienstobben. Voor de eeuwigheid bewaard in het landschap', *Kwartaalblad Het Drents Landschap*, nummer 116 (winter 2022), p. 18-19.
- Rus, S., 'Een zoektocht naar schoonheid in de 18de eeuw', *Sterven in schoonheid. De wereld van Pompei en Herculaneum*, Assen (Drents Museum)/Zwolle (Waanders) 2022.
- Steffens, B. *Sterven in Schoonheid. De wereld van Pompei en Herculaneum*, Assen (Drents Museum)/Zwolle (Waanders) 2022.
- Steffens, B. 'Steinzeitliche Relikte in den nördlichen Niederlanden', in F. Klimscha & L. Wiggering (eds), *Die erfindung der götter. steinzeit im norden*, Hannover (Niedersächsischen Landesmuseum Hannover)/Hannover (Michael Imhof Verlag) 2022, p. 218-223.
- Arnoldussen, S., B van Os, D.J. Huisman, L. Theunissen, B. Steffens & L. Amkreutz, 'A not so isolated fringe: Dutch later prehistoric (c. 2200 BCE-AD 0) bronze alloy networks from compositional analyses on metals and corrosion layers', *Journal of Archaeological Science: Reports* 46 (2022), 103684.
- Van der Leije, J., E.H.L.D. Norde, B.J.W. Steffens & K.M. de Vries, 'Brons- en ijzertijd in het heden' in Van der Leije, J., E.H.L.D. Norde, B.J.W. Steffens & K.M. de Vries (eds), *Metaaltijden 9. Bijdragen in de studie van de metaaltijden*, Leiden (Sidestone press) 2022, p. 7-16, (Nederlandse en Engelse editie).
- Tupan, H.R., 'Schijn bedriegt. Over Falk Gernegross.' In: Falk Gernegross, *Fleur de sel*, Leipzig 2022.
- Tupan, H.R., 'De heilzame verstilling van een parallel universum'. In: *Neo Rauch, Wegzehr*, Assen (Drents Museum) /Zwolle (Waanders) 2022.
- Tupan, H.R., 'Rareiteitenkabinet'. In: Carolein Smit, *Book of Bones*, 2022.
- Zijverden, J. van, 'Opkomst en ondergang van Joods Coevorden; Geschiedenis in een toraschild', in: *Benjamin* 129 (2022) p. 23-25.

BIJLAGE 6

BESTUURS- EN NEVENFUNCTIES

Directieleden en medewerkers van het Drents Museum hebben in 2022 naast hun werkzaamheden voor het Drents Museum een aantal bestuursfuncties en jureringen op zich genomen.

Directeur Harry Tupan**Bestuurder**

- Stichting Drents Museum

Toezichthouder

- Raad van toezicht Verzetsmuseum Amsterdam (lid)
- Raad van toezicht RTV Drenthe (lid)

Raad van advies

- Land Art Contemporary

Commissielid

- Prins Bernhard Cultuur Fonds, adviescommissie Geschiedenis en Letteren

Lid

- Bedrijvensociëteit A37 Drenthe
- Raad van Advies Koninklijk Tehuis voor Oud-militairen en Museum Bronbeek;

Defensie Ondersteuningscommando
Ministerie van Defensie

- Jury Museumprijs

Bestuur

- European Exhibition Network

Comité van aanbeveling

- Stichting Vrienden van het WZA (Wilhelmina Ziekenhuis Assen)
- Stichting SCA Jozefkerk Assen

Secretaris

- Stichting Steunfonds Drents Museum

Zakelijk directeur Annelies Meuleman**Bestuurder**

- Stichting Drents Museum

Bestuurslid / Penningmeester

- Stichting Behoud Moderne Kunst (SBMK)

Lid

- Zakelijk directeurenconvent
- Commissie Beleid Museumkaart
- Stuurgroep Hospitality Talent Hubs Drenthe

De bestuurs- en nevenfuncties zijn onbezoldigd.

Medewerkers Drents Museum

- Lid raad van toezicht Stichting Museum aan de A (MaA)
- Lid raad van toezicht Museum Dr8888
- Lid raad van toezicht Theater De Tamboer
- Vicevoorzitter Stichting Platform Drentse Musea
- Bestuurslid Beeldenpark De Havixhorst
- Bestuurslid Stichting Mr. J.W. Frederiks
- Bestuurslid European Society for Nineteenth-Century Art (ESNA)
- Bestuurslid Drentse Historische Vereniging
- Bestuurslid Stichting Into Nature Drenthe
- Bestuurslid Nederlandse Registrarsgroep
- Bestuurslid Stichting Van Gogh Europe
- Bestuurslid ICOM Nederland
- Bestuurslid Stichting MuseumPlusBus
- Lid CODART
- Lid ArtTable Nederland
- Lid Vereniging van Nederlandse Kunsthistorici
- Lid Jong VNK
- Lid Jong + Kunst + Noorden
- Lid ICOM

BIJLAGE 6

-
- Lid Drentse Prehistorische Vereniging
  - Lid Hunebeddenbeheergroep
  - Lid Stuurgroep doorontwikkeling
Van Gogh Huis
  - Adviseur Mondriaan Fonds
  - Jurylid Scriptieprijs Vereniging Vrienden
Nieuwe Kunst rond 1900
  - Jurylid Drentse Anjerprijs Prins Bernhard
Cultuurfonds
  - Jurylid Folly Art Norg
  - Redactie Nieuwe Drentse Volksalmanak
  - Redactie Historische Tijdschrift Fryslân
  - Redactie metaaltijdenbundel (Stichting
Metaaltijdenonderzoek Nederland)
  - Redactie en organisatie Night Shift
(maandelijke lezingen/debatavond voor de
culturele sector)
  - Redactie Waardeel – Drents Historisch
Tijdschrift

De bestuurs- en nevenfuncties zijn onbezoldigd.

BIJLAGE 7

JAARREKENING

BALANS PER 31 DECEMBER NA RESULTAATBESTEMMING

De balans en exploitatierekening zijn ontleend aan de Jaarrekening 2022 waarvoor UNP Accountants Adviseurs op 13 maart 2023 een goedkeurende verklaring heeft verstrekt.

ACTIVA	2022	2021	PASSIVA	2022	2021
Vaste Activa			Eigen Vermogen		
Immateriële vaste activa	34.930	49.417	Algemene reserve	937.484	937.484
Materiële vaste activa	257.027	322.272	Bestemmingsreserves	2.849.149	2.272.813
Vlottende Activa			Voorzieningen	594.252	541.374
Winkelvoorraad	61.215	89.303	Kortlopende schulden		
Voorraad Museumkaarten	3.900	0	Crediteuren	200.038	339.335
<i>Vorderingen:</i>			Te betalen belastingen	203.668	208.891
Debiteuren	124.951	151.466	Nog te betalen bedragen	3.464.042	3.657.968
Vordering Belastingdienst	206.447	103.198			
Overige vorderingen	726.405	909.957	Totaal Passiva	8.248.633	7.957.865
Liquide Middelen	6.833.758	6.332.252			
Totaal Activa	8.248.633	7.957.865			

BIJLAGE 7

EXPLOITATIEREKENING

Bezoekers: 183.509 177.500 108.204

BATEN	Realisatie 2022	Begroot 2022	Realisatie 2021
Directe opbrengsten			
Publieksinkomsten	3.139.850	2.324.000	2.098.836
Sponsorinkomsten	25.000	25.000	25.000
Overige directe inkomsten	320.369	115.000	146.075
	3.485.219	2.464.000	2.269.911
Indirecte opbrengsten			
Bijdragen uit private middelen:			
Financiële wervingen	202.515	69.000	196.062
Business Club	113.208	93.000	78.879
Fondsenbijdragen	73.250	25.000	480.518
Goede doelen loterijen	441.583	395.000	343.556
	830.557	582.000	1.099.015
Subsidies			
Ministerie OCW (BIS)	285.252	270.000	100.000
Provincie Drenthe	5.051.283	5.050.000	4.913.699
Gemeente Assen	230.000	250.000	0
Incidentele Publieke Subsidies	187.821	37.000	1.130.536
	5.754.356	5.607.000	6.144.235
Baten totaal	10.070.133	8.653.000	9.513.161

LASTEN

	Realisatie 2022	Begroot 2022	Realisatie 2021
Beheerlasten personeel	1.768.542	1.235.667	1.742.020
Beheerlasten materieel			
Huisvesting	2.024.871	2.229.000	1.967.417
Marketing en Communicatie	263.250	145.000	137.845
Bedrijfsvoering	606.518	637.000	586.943
	4.663.180	4.246.667	4.434.226
Activiteitenlasten personeel	1.767.221	2.471.333	1.190.520
Activiteitenlasten materieel			
Tentoonstellingen	1.458.589	1.325.000	2.296.706
Kosten Museumshop	423.384	270.000	315.151
Beheer Collectie	575.329	153.000	256.413
Kosten Events	123.115	30.000	57.293
Educatieve activiteiten	308.827	157.000	111.010
	4.656.464	4.406.333	4.227.093
Lasten totaal	9.319.645	8.653.000	8.661.318
Saldo uit gewone bedrijfsvoering	750.488	0	851.843
Saldo rentebaten- en lasten	0	0	0
Saldo bijzondere baten en lasten	0	0	0
Resultaat	750.488	0	851.843
Bestemming van het resultaat			
Toevoeging aan Algemene reserve	0		250.000
Toevoeging aan Bestemmingsreserves	750.488		601.843

BIJLAGE 7

Toelichting

In 2022 was er in verband met de coronamaatregelen nog eenmaal een lockdown tussen 1 en 25 januari waarin het museum geheel gesloten was. Sindsdien is het museum weer geopend.

In 2022 volgde de definitieve afwikkeling van de diverse steunaanvragen die het museum had gedaan bij de overheid, fondsen en andere instellingen. Dit heeft een positief gevolg op het exploitatieresultaat 2022.

We behaalden dit jaar een positief resultaat van circa € 750.000 waarvan ca. € 354.000 uit nakomende coronasteun en circa € 161.000 uit aanvullende uitkeringen vanuit de VriendenLoterij.

Ons resultaat uit bedrijfsvoering zou zonder deze aanvullende bedragen uitkomen op € 234.000 positief, deels verklaard door uitgestelde lasten zoals huisvesting. In 2021 bedroeg ons exploitatieresultaat zonder aanvullende uitkeringen en steunbijdragen nog € 601.000 negatief.

Inmiddels hebben we de coronacrisis grotendeels achter de rug en staat het museum nu voor nieuwe uitdagingen: ook wij hebben last van de gevolgen van de energiecrisis. Behalve inflatie is er ook sprake van krapte op de arbeidsmarkt en is er nog geen duidelijkheid over de loonontwikkelingen binnen de Museum-CAO 2023-2024. Daar komt bij dat wij in 2023 een aantal grote verbouwingen in uitvoering hebben.

Al deze factoren hebben ons doen besluiten om het resultaat 2022 deels te doteren aan een specifieke bestemmingsreserve om een buffer te hebben om de extra kosten die we nu nog niet kunnen voorzien maar die nog zeker zullen komen, op te kunnen vangen.

Bestemming resultaat 2022

Het resultaat wordt over twee bestemmingsreserves verspreid, ten eerste aan de bestemmingsreserve *Entreegebied en Publieksruimte* welke in 2021 is opgezet. Het museum wil de verwachte grotere bezoekersstromen beter kunnen beheersen, waarvoor een ingrijpende wijziging van de hoofdentree noodzakelijk is. Met deze bestemmingsreserve wordt de hiervoor gewenste financiering gedekt.

Ten tweede wordt gedoteerd aan een nieuw bestemmingsreserve *Dekking exploitatieresultaat 2023* en verder. Deze reserve is bedoeld als extra buffer voor de huidige onzekere situatie en om het begrote tekort voor 2023 en verder op te vangen.

Bezoekers

Ondanks de lockdown in januari 2022 hebben we toch 185.309 bezoekers weten te trekken. In de laatste maanden van *Viva la Frida!* kwamen 75.000 bezoekers. Op ons *Topzomer*-programma met onder meer *De Vaandeldrager* van Rembrandt, *In de ban van de Ararat* en *De Nebraschijf* kwamen

ruim 33.000 bezoekers. Op ons najaarsprogramma met *Neo Rauch* en *Sterven in schoonheid*, die nog doorlopen tot in 2023, kwamen meer dan 40.000 bezoekers. Met dit totale bezoekersaantal volgt het Drents Museum niet de landelijke trend van dalende bezoekersaantallen in de kunst- en cultuursector. Dit is een mooi resultaat, behaald in moeilijke tijden. Iets waar we heel trots op zijn!

